

ЛЕМКІВЩИНА ЛЕМКІВШИЧУНА 1988

Ч. 1

**НАША ЦІЛЬ: ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ
У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ**

**OUR MOTTO: THE UNITY OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHIC TERRITORY
IN A FREE UKRAINIAN STATE**

**ЛЕМКІВЩИНА
КВАРТАЛЬНИК**

РІК 10, ЧИСЛО 1(36) ВЕСНА 1988

видає

ФУНДАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ

з рамени

**СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЛЕМКІВ
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
І ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ КАНАДИ**

ВИДАВНИЧА КОМІСІЯ

Мирон Мицьо — Голова
Марійка Дупляк — Заступник голови
Юліан Котляр — Адміністратор
Василь Скомський — Фінанс. референт

адреса

"Lemkivshchyna"
P. O. Box 7
Clifton, NJ 07011-0007
USA

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ:

Марія Дупляк — гол. редактор

Іван Лико

Катерина Мицьо

Мистецьке оформлення одкладники: М. Черешньовський

Редакція застерігає собі право виправляти мову, скорочувати та корегувати надіслані матеріали. Передрук матеріалів з "Лемківщини" дозволяється при умові подання повної назви журналу. Прислані матеріали Редакція не повертає.

Річна передплата **10.00 ам. дол.** — летунською поштою **16.00 дол. річно.** Ціна числа **2.50 ам. дол.** (або рівновартість в чужій валюті). На Вашій адресі є зазначено, доки заплачена Ваша передплата.

ЗМІСТ

1000-ліття Хрещення України	1
Напередодні Тисячоліття населення Криниць дочекалось своєї церкви	3
В поклоні Кобзареві	5
д-р Ю. Бережницький: Св. Параскевія — П'ятниця, П'ятка	6
Ю. Бескид: Свята Рідна Земля	8
Р. Рахманний: По слідах Великого Соборника України	12
Б.І. Антонич: Вечір. До весни	14
М. Кудлик: Богдан-Ігор Антонич у спогадах сучасників	15
Феш М. — Рогач: На Лемківщині після виселення	16
ПОМОЖІМ завершити будову... ..	19
Новий український журнал в Польщі	20
Christianity of Ukraine	21
Operator Wisla: Lest we forget	23
По сторінках "Нашого Слова"	25
М. Остромира: Лемківщина в огні	25
З життя організації	29
Список жертводавців — коляда	31
Пресовий фонд	обкл.

АДРЕСА КРАЙОВОЇ УПРАВИ ООЛ:

**Organization for Defense of Lemkivshchyna
P. O. Box 7
Clifton, New Jersey 07011-0007**

**ЧИ ВИ ЗЛОЖИЛИ ВЖЕ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА
"ФУНДАЦІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ"?
ЯКЩО НІ, ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ СЬОГОДНІ!
ЧЕКИ І МОНІ ОРДЕРИ ВИПISУЙТЕ:
"THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION"
і шліть на адресу:**

**The Lemko Research Foundation
P. O. Box 7
Clifton, NJ 07011-0007**

Ваші пожертви є звільнені від податку в ЗСА.

Printed in U.S.A.
by Computoprint Corporation
335 Clifton Ave., Clifton, N.J. 07011

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З РАДІСНИМ ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСІННЯ ГОСПОДНЬОГО
ВІТАЄМО УПРАВИ ВІДДІЛІВ ТА ВСІХ ЧЛЕНІВ
І ПРИХИЛЬНИКІВ НАШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.
НАШІ НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДЛЯ УСІХ ЗЕМЛЯКІВ,
ЩО ПРОЖИВАЮТЬ В РІДНОМУ КРАЮ І ПОЗА ЙОГО
ГРАНИЦЯМИ, РОЗКИНЕНІ ПО ВСІХ КОНТИНЕНТАХ,
АЛЕ ОБ'ЄДНАНІ ОДНОЮ ЛЮБОВ'Ю ДО БАТЬКІВЩИНИ!
ХАЙ ВОСКРЕСЛИЙ ХРИСТОС ЗІШЛЕ ЇМ РАДІСТЬ І ЩАСТЯ!

Світова Федерація Лемків
Організація Оборони Лемківщини в Америці
Об'єднання Лемків Канади
Фундація Дослідження Лемківщини

1000-ліття Хрещення України

Рік 1988, це для нас українців у всьому світі, рік радісних і торжественних святкувань. У цьому році відзначаємо своє Тисячоліття офіційного введення християнства в Україні. Приготовляючись до тих важливих історичних святкувань, пригадаймо хроніку подій пов'язаних з хрещенням України.

"Коли князь Володимир прибув до своєї столиці Києва, повелів поперекидати кумирів (ідолів), одних порубати, а других спалити. Перуна ж казав прив'язати до кінського хвоста та волочити згори через Боричів шлях до Ріки (Дніпра)."

"Опісля Володимир післав вістунів по цілому місті проголосити, що якщо хто з мешканців, багатий чи бідний, не явиться над рікою, наразиться на княжий гнів. Почувши це люди викликували: "Коли б це не було добре, не прийняв би того князь і бояри." На другий день вийшов над Дніпро князь із священниками княгині Херсонесу. Зійшлося людей без числа.

Вони всі влізли у воду: одні стояли по шию, другі по груди, молодь ближче берега, деякі тримали дітей на руках, а старші влізли трохи дальше. Священники відмовляли молитву. І можна було видіти радість на небесах та на землі, з приводу того, що спалося стільки душ."...

"Після хрещення люди повернулися — кожий до свого житла." (Лаврентіївський текст, 988 р. "Primary Chronicle", trans. and edit. by Samuel Cross and Olgerd P. Sherbovitz-Wetzor, Medieval Academy of America, Cambridge, Mass., 1953).

Дві генерації перед князем Володимиром християнство продісталось уперше, хоч на пробу, до пануючої родини Руси-України в особі княгині Ольги. Дружина князя Ігоря з Києва (914-945), Ольга — ця славетна жінка охристилася біля 955 р., хоч про місце і обставини церемонії нема певних даних. Різні описи двох офіційних подорожей Ольги, як

Князь Володимир Великий

Княгиня Ольга

голови Київської Держави, до Константинополя в 955 і 957 рр. подають, що вона була християнкою. Хоча її сердечні старання навернути на християнство її сина, Святослава, князя Київського від 964-972 р., зустрілися з його запереченням та настоюванням залишитися поганином, нова віра княгині Ольги була прийнята формально її внуком, князем Володимиром Великим (980-1015). Літописець, автор Початкового Літопису величає св. Ольгу "світанком перед сонцем". Це сонце — князь Володимир.

Цей великий князь, що помер 15 липня 1015 р. був визнаний за святого найперше в Новгороді в 1254 р. згідно з Іпатіївським Літописом. Першу згадку про князя Володимира як святого, можна знайти в Лаврентіївському Літописі під 1263 р. Його офіційний титул як святого є "Рівноапостольний".

Офіційне введення християнства в 988 р. було тільки початком героїчних зусиль Володимира. Він будував церкви та заохочував до діл християнського милосердя.

Ще в 989 р. він розпочав будову церкви Пресв. Богородиці (Десятинної) в Києві віддаючи одну десятину своїх княжих прибутків. Число церков, які він збудував та грошей, які він пожертвував на ту ціль — важко почислити. Київський Митрополит Іларіон написав у своєму "Слові" 60 літ пізніше: "По всіх руських землях Володимир будував Христові церкви і висилав священників служити в них."

Ревність князя Володимира в будованні церков

та старань за священників для народу, дорівнювала його ділам милосердя. Він щедро допомагав вдовам, сиротам, неписьменним, бідним, голодним, бездомним та рабам. Основував школи і притулки, дома для опущених, притулки для хворих. Червень Яків писав: "Мені неможливо описати усі Володимирові діла милосердя. Він давав допомогу не лише для своїх дворян але й для цілого міста. І то не лише в Києві, але й по цілій Руській Землі". Св. Володимир дав християнські основи для того, щоби Київ став 40 літ пізніше, найбільшим цивілізованим і культурним містом в цілій Європі.

Безпосередня спадщина св. Володимира, який прийняв ім'я Василя при хрещенні, була замітна і глибока. Його два сини, князі Борис і Гліб, що загинули 1015 р. з рук наемників заздрісного брата Святослава, були першими уродженцями Руси-України, признаними за святих.

Труди й любов князя Володимира скоро принесли овочі в Руси-Україні. Довге і відносно спокійне панування його сина Ярослава Мудрого (1019-1054) причинилося не тільки до росту, але й до розквіту християнства. Ярослав збудував в Києві фортецю, "Золоті Ворота", собор Святої Софії, церкву Благовіщення, чоловічий монастир св. Юрія та жіночий Св. Ірини. Передусім він сам читав і других заохочував до читання і перекладання церковних книг. Крім того, що Ярослав був співосновником відомого в ціло-

Продовження на стор. 4

Напередодні Тисячоліття Хрещення України

населення Криниці
дочекалося
Богослужень
у своїй власній
церкві!

Українська греко-кат. церква Верх. Апостолів Петра і Павла у Криниці.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Як нас інформують, після довгих старань та чисельних поїздках делегацій так до Тарнова до кардинала Абревіча, як і до кардинала Йосифа Глемпа у Варшаві, українцям греко-католицького віровизнання **поляки віддали їхню церкву**, яку римокатолики перемінили на костел.

Ми невимовно радіємо цією подією, а нашим братам і сестрам у Краю бажаємо дальших успіхів та витривалості!

А ось що пишуть вони самі:

Слава Ісусу Христу!

Дорогі Наші Добродії! Ще раз хочемо зложити подяку за Вашу поміч для нас, за Вашу журбу і матеріальну піддержку, так багато тут у Криниці. І це тільки завдячуємо Вам. Нехай Господь нагородить це.

Тим, для кого Лемківщина є рідною чи близькою серцю доносимо, що у нас справи поступово ідуть до переду. Від 15-го листопада, 1987 р. наші Богослуження почали ми служити у нашій старій церкві Верх. Апост. Петра і Павла у Криниці. Цей факт скріплює і підносить духа в Народі. Наша позиція є укріплювана.

На майбутнє маємо у плянах вірмонтувати хату для Сестер. Вони самі того не полагождать з огляду на те, що всі матеріальні засоби які мають і які одержують, призначають на докінчення ремон-

ту у Горлицях, а бажають на 1000-ліття довершити це.

У Криниці мають Сестри даровану половину хати; це є старий будинок і вимагає цілковитого ремонту. Чи можемо у цій справі числити і на Вашу помічну руку? Надіємося, що Ті особи які коріннями виростають з Лемківщини, не залишать Матері. А до Них долучать інші, яким дорогою є справа Нашої Церкви.

Всім тим які нам допомагають сердечно від серця дякуємо, лишаємося Вашими довжниками а Ви нашими Добродіями за Яких молимося у наших церквах чи у нашому парохіяльному домі, який ще вимагає частинно ремонту але вже служить нашим дітям, молоді і старшим, які збираються щоб вивчати церковний спів.

Сердечно здоровимо Всіх Добродіїв Наших, бажаючи Вам Божих ласк і Божого благословення на кожний день Вашого життя.

(підписи)

Перше Богослуження: див. стор. 4.

Св. Літургія у своїй церкві (Апост. Петра і Павла) у Криниці. Служать о. митрат Ст. Дзюбина (посередині) та от. С. Муха.

о. Ст. Муха під час Богослуження.

1000-ЛІТТЯ... Закінчення зі стор. 2

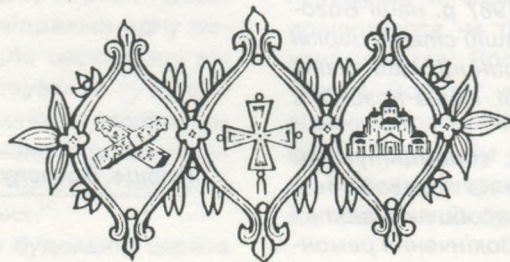
му світі Печерського монастиря, Ярослав скликав перший собор українських єпископів у 1051 р. та іменував першого українського митрополита в Києві, Іларіона. Це не пуста похвала, що пише автор Лаврентіївського Літопису під роком 1037: "Так як один чоловік, Володимир оре землю, другий засіває, а інші споживають харчі і збирають обильний врожай — так робив і князь Ярослав. Його батько Володимир орав і волочив землю, коли він, охрестивши Русь поширював освіту, а князь Ярослав засівав у серцях вірних писане слово, а ми в свою чергу збираємо жниво — науку з книг".

Князь Володимир помер природною смертю 15 липня 1015 р. у своїй палаті в Берестовім, кілька миль від Києва. Лаврентіївський літописець гово-

рить: "Коли люди довідалися про те, громадно зібралися й оплакували його всі: бояри як оборонця держави, бідні як захисника і добродія. Вони поховали тлінні останки Святого Князя в мармуровім саркофагу, в Десятинній Церкві Пресв. Богородиці. Він є новим Константином могутнього (другого) Риму, що охрестив себе і своїх підданих; бо руський князь сам наслідував діла Константина."

* * *

Для українського народу діла кн. Володимира з 988 р. та введення християнської віри дали початок новій добі. В 1988 році український нарід святкує Тисячоліття цього великого мужа, цієї Віри і Церкви.

В ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ

Т.Г. Шевченко

Чи ми ще зійдемося знову?
Чи вже на віки розійшлись?
І слово правди і любови
В степи і дебри рознесли!
Нехай і так. Не наша мати,
А довелось поважати.
То воля Господа. Годіть!
Смиріться, моліться Богу
І згадуйте один другого.
Свою Україну любіть.
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Т. Шевченко.

Б. І. АНТОНІЧ

ШЕВЧЕНКО

Не пишний монумент із мармуру Ти залишив по собі,
коли туди відходив, звідкіля немає вороття.
За бронзу й мідь тривкіше слово — і, як завжди, сонце сходить,
і не цвітуть свічок лілеї молитвами забуття.

Не тихне сторож вишні — соловейко в місяця пожарах,
дівчата не вмовкають, і зозулиним, весіннім чарам
все піддане. Земля і на землі закон зростання й крові.
Змінливість вічна і трива незмінність прав і справ.
Країна, що над нею місяць грає, як і грав,
волошково, пшенично, черешнево, вільхово, вербово.

Не тихне клик чаїний над лиманами, що в них заснули
вітри завмерлих бур, немов стяги потоплених човнів,
де сплять сповиті у китайку, у червону, дні минулі,
і море морщить хвилі, наче людські чола наглий гнів.

Це Ти сто літ показував мету і шлях стовпом вогнистим,
ми вирости у спадщині Твоїй, як в сяйві сонця листя,
у куряві воєн, у мряці буднів час Тебе не зрушив.
Твоє наймення, мов молитву, кладемо на стяг,
бо знаємо, що, мов тавро, понесемо в життя
печатя Твоїх палючих слів, що пропекла до дна нам душі.

СВ. ПАРАСКЕВІЯ — П'ЯТНИЦЯ, П'ЯТКА

Култ св. П'ятниці був поширений на Київській Русі вже в XI-XII ст. До Другої світової війни, на Лемківщині було 14 церков присвячених цій святій. Східна Церква визнає чотири святі цього імени.

Перша, це П'ЯТНИЦЯ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦЯ, замучена в Іконії, (Мала Азія) в III ст., за панування цісаря Діоклеціана. Її батьки були незвичайно побожні, але бездітні, вони постили й гарячо молилися кожної п'ятниці, й коли їм у цей день народилася дівчинка, вони назвали її Параскевія, від грецького слова "параскевейн" — приготовляти. Після смерти батьків, вона роздала все майно й ширила незвичайно ревно християнську віру, за що й згинула мученицькою смертю. Її култ був широко поширений в Україні. Празник св. Параскевії припадає на 28-го жовтня, згл. 10-го листопада. В іконографії святої сильно підкреслене її мучеництво.

Друга це т.зв. П'ЯТНИЦЯ-СЕРБИНЯ, або популярно "Петька", що народилася у IX ст. в Болгарії, у дуже побожних батьків. Вона також роздала після смерти батьків усе своє майно, пішла у Єрусалим, а опісля жила у пустині довгі роки. Два роки перед її смертю, Бог наказав їй вернутися до рідного села, де вона померла зовсім незнаною, та по багатьох роках, Бог прославив її мощі численними чудами. У 1221 р., король, Іван Асан, перевіз її мощі до тодішньої болгарської столиці, Ирново. Під час війни з турками, її мощі переховувалися в різних місцях, аж у 1641 р., молдавський господар, Василь Лупул, переніс їх до церкви Трьох Святителів, у Яссах, де вони спочивають до сьогодні. Її життя було описане патріархом Евтимієм з Трнова, у 1385 р., а дещо пізніше Київсько-Литовським митрополитом, Григорієм Цамвляком, який і впровадив її почитання в Україні. Службу на її свято, склав Дмитро Туптало, в XVII ст. Однак її култ не прийнявся у нас так загально, як Параскевії мучениці. На її іконах підкреслюється побожність і чуда, хоча часами, деякі необізнані іконописці мішають її з Параскевією мученицею. Празник "Петьки" припадає на 14-го, згл. 28-го жовтня.

Третя ПАРАСКЕВІЯ це князівна ПОЛОЦЬКА, з Білорусі, ігуменія монастиря сс. Василянок. Вона втікла перед татарами до Риму, де померла, 1239 р. Була незвичайно побожна й хоч православного віро-

Св. Параскевія-П'ятниця. Ікона із церкви в Жогатині. Сьогодні в Музеї Народної Архітектури в Сяноці.

визнання, була канонізована католицькою Церквою, у 1273 р. Вона є почитана головно на Білорусі. Її свято припадає, як і Параскевії мучениці, на 28-го жовтня.

Остання, найменше відома, це ПАРАСКЕВІЯ-САМАРІЯНКА, що згинула за часів Нерона.

Найстарша наша ікона Великомучениці П'ятниці, походить з XV ст. і своєю простотою нагадує фрески Київської Русі. Ікона знаходиться тепер у Національному Музею в Кракові. Свята у фронтальній позі, хоча обі стопи звернені ненатураально вправо. Вона одягнена в зелену туніку і червону накидку, що закриває голову й спадає широкими фалдами з обох

Св. Параскевія-Сербина із церкви в селі Крамна. Сьогодні в Музеї Народної Архітектури в Сяноці.

рук. Ноги в червоних сап'янцях, темно зелена авреоля окружає її голову. У правій руці, держить високо мученицький хрест, а ліва, піднесена до висоти грудей та звернена долонею до глядача, наче відкидає спокуси світу. Із трьох боків ікони — клейма (сцени) з її життя: народження, свята перед цісарем Діоклеціаном, свята, прив'язану до стовпа, двох катів пече свічками, опісля бичують воловими жилами, поганські ідоли падають перед святою, — свята у в'язниці, свату варять в котлі, вішають за волосся і деруть паси шкіри, — покладення в труну, головосік, свату ріжуть пилою, загибель цісаря Діоклеціана. Ці останні чотири, долішні сцени розміщені цілком нелогічно. Широкі площі темно зеленої і червоної барки незвичайно гармонізують зі собою і надають іконі дуже живого кольориту.

Найкраща ікона Параскеви-Мучениці походить з церкви в селі Жогатин і знаходиться під сучасну пору в Музею Народної Архітектури в Сяноці. Вона також із XV ст., але написана з більшим малярським відчуттям та з більш різномірним кольоритом, як попередня. Свята стоїть у більше натуральній позі, її темно зелена туніка прикрашена широкою гаптованою

бордюрою, на голові у неї золота корона мучеництва, голова оточена золотою авреолею. Червоний плащ, зіпнутий дорогою спряжкою, покриває плечі і руки, яких уклад такий сам, як на попередній іконі. На темно зеленому тлі ікони, напис: Свя-тая Параскевія. З трьох боків ікони клейма з життя святої, при чому іконописець впроваджує дві нові сцени: в одній свята закликає змія-діявола в печері, — у другій, свята відвідує по смерті св. Юліяну у темниці.

На іконі св. Параскеви з Крамної, зображена св. Параскева-Сербинка. Ікона з XV-XVI ст. знаходиться також у Музею Народної Архітектури в Сяноці. Сцени з її життя, читані з ліва на право, представляють: св. Параскева покидає Єрусалим та йде в пустиню, яку іконописець представляє із-за незнання, як високі скили. З неба сходять на неї проміння світла. Третя сцена, це поворот до дому, де вона, перед мурами міста, зустрічається з воїном, — смерть святої, — п'ята сцена не зовсім зрозуміла, правдоподібно ісцелення мертвого юнака, якого приложили до труни святої, — посмертне явління святої отцеві Георгієві, — читання псалтиря над помершою, — одно з численних перенесень мощей святої. На цій іконі, клейма знаходяться лише по обох боках ікони.

На іконі з церкви Різдва Богородиці, в селі Королівій Руській, "житіє" обох Параскевій перемішане. З лівого боку від глядача, знаходяться сцени з життя Параскевії Сербинки, а з правого, мучеництво і смерть Параскевії Мучениці. У долішньому ряді і головосік мучениці і перенесення мощей Сербинки. Ікона походить з середини XVI ст. і знаходиться у Львівському Музею Українського Мистецтва.

Святу Параскевію зображали також з іншими святами, як з архангелом Михаїлом, зі св. Юрієм (Корчин біля Стрия), зі св. Теодозією (Прухнік біля Переворська), зі св. Миколаєм (село Велике біля Добромилля) і на іншій, з церкви св. Архистратига у Фльоринці. Всі ці ікони є без сцен із її життя.

Вісімнадцяте століття змінює підхід до іконопису. На іконі св. Параскевії-Мучениці, із села Завадка, тепер у Історичному Музею в Сяноці, свята, це огрядна молодиця, зодягнена в розкішний, гаптований барокковий стрій, голова і плечі накриті червоною наміткою, з під якої виглядають багато вишиті, буфонясті рукави. На голові у неї корона, прикрашена діамантами, у правій руці вона держить взірчастий рушничок та хрест з Розп'яттям, а у лівій, розкішню синю квітку. Тло ікони цизельоване листками аканту.

У народніх віруваннях Параскевія хоронить родину, благословить потомством, дівчата звертаються до неї прислати їм жениха, вона охороняє перед

СВЯТА РІДНА ЗЕМЛЯ*

II

Вчасна була й прекрасна весна, тепла погода й дощик завжди падав під ніч. Зазеленіли сади й м'яким трав'яним килимом застелилися луги, горбки й сіножаті. Недужий і хворий обачився б від пахоців землі, від нектару зілля й прохолоди, що високими сірими стовпами передавалась з лісів, де сокира ще не ходила та людська рука не надщербилася краси заєдно зелених українських і наших з діда прадіда княжих лісів, борів і гущавин.

На добрі два пальці вистрілила в висоту озими-на й мов фіолетно-зеленькуваті перця вкрили весняні ріллі — яра пшениця, ячмінь, овес і коноплі та льон почали теж сходити. Черешні вдягнулися від стіп до голови рожево-молочним квітом і Великдень відсвяткували люди радісно, набожно; далеко було

* Розділ II із книжки Ю. Бескида-Тарновича "Свята Рідна Земля", яку можна набути в адміністрації "Лемківщини" в ціні 5.00 дол.

недугами, особливо чуюмо, як також охороняє перед пошестями. Параскевію пов'язують також з жіночими зайняттями, а головню з пряденням.* Існує повір'я, що хто пряде в п'ятницю, у день св. Параскевії, буде тяжко покараний. Через те, що в давнину торги відбувалися у п'ятниці, вона є також опікункою торгівлі. Деякі з тих вірувань можна нав'язати до старослов'янської богині Мокоші, яка одначе була крім цього покровителькою непогамованої сексуальності, які молода християнська церква остро осуджувала, як "бісовські пласанія" і випирала Мокош культом св. Параскевії.

* Це правдоподібно тому, що празник св. Параскеви припадає саме в той час, коли покінчено вже великі пільні роботи й починається час прядення.

Література:

О. Андрій Трух, ієромонах: Життя Святих, 1960 р.
Konrad Onash: Paraskewa Studien, Ostkirchliche Studien VI, 1957.

ще до сходу сонця, коли на горбочку в церкві старенький отець Духовний благословив свій народець і кропив свяченою водою паску, сир, масло й кобаску; то Данилкові, що стояв біля своєї матері й держав кошчочок з свячениною, на руки й на лице капнула ця водичка й він тішився, бо казали старі люди, що від свяченої води об'являється здоров'я, веселість і щастя. І кришанки, якби на них роса сіла, теж посвячені були вчисто. Бігали ще діти від хати до хати, просили писанок і гамірно та гучно було біля дзвіниці; дівчата побралися за руки, а хлопчиська лізли високо на банти й не мотузом, але в руки взявши важке серце дзвона, баламкали-дзвонили на всі сторони світу, бо сьогодні раз у році великому й малому, дозволено дзвонарем бути:

— Христос Воскрес! Воістинно Він Воскрес!

Обновили себе всі люди з радісним Христовим Воскресенням і земля відродилася з теплою весною; навіть — якби насилу хотілось бути лихому та пакість¹ декому зробити, то як серед цього Божого чуда — нового життя могла б прибукатися недоріччя вигадка, що людина потрапить бути недоброю?

Мов плиска² по камінчиках — біг зі школи Данилко та підскакував на одній нозі й радів своєю живою радістю, бо він напам'ять знав і пливко відговорив ціле від кінця до кінця молитовне моління "Вірую во єдиного Бога Отця" та ані не загикнувся, вимовляючи кінцеве "Чаю воскресення мертвих і жизни будущего віка, Амінь". І срібний медалик, що його школяр одержав за пильність у науці від Отця Духовного — за добру поведінку й добрі осяги в релігії, — Данилко держав у правій жменці цей даруночок і аж задихався, щоб і матуся його тішилася та була весела й щаслива. А він десь одного дня бачив, що в неї заплакані очі, то аж серденько в його захололо: — Матусю, а чого ж Ви засмутилися, бануєте, плачете? Я скоро виросну та й всю роботу пороблю.

— Соколицу ти мій любий, мале моє соколя, —

1) Пакість, пакостити — лихий вчинок, лиха поведінка; робити лихо, лиходіяти.

2) Плисака — маленька сіра птаха з довгим хвостиком увихається на беріжках ріки та лапає комахи й визбирує різні хробачки з землі.

Олександр Хуляк. Церква св. Косми і Дем'яна в Маластові (Лемківщина) з 1805 р. Олівець.

раділа матуся й м'якою своєю рукою — найкращою в світі, бо нема теплішої та ніжнішої від матусиної руки жодного більшого скарбу, — мати ніжно гладила по голівці свого сина й слухала його і своєї радості про школу, про срібlistий медалик.

— Овечки сами паслися, — оповідав матусі хлопчина, — ані разу не тікали від мене, то я читав наголос і само хапалось голови: наша головна молитва й про Бога Отця, і Сина й Духа Святого...

— А не будете вже ніколи, мамочко, плакати? — обі руки цілував хлопчина своєї мами й дивився в її стурбовані очі.

— Не буду, не буду, — пригорнула мати свого сина до грудей та хоч як чергувались у її серці смуток і радість, — коби лише наші няньо здорові були...

— Я вже проробила всю хатню крутанину й піду, — мовила спокійно мати, — розсаду³ переполю та щобільшу пересаджу на загоні над лукою. А ти, побіжи до діда, може їм тебе треба буде... — не докінчила вона, бо враз відчинилися двері та дід Онисим промовив від порога: — Слава Ісусу Христу! — вітаючися з домашніми.

— А, як ви дідусю знали, що ми про вас говоримо? — врадувався Данилко, кланяючися старикові.

— Про вовка промовка, — засміявся дід, — ро-

3) Розсада (росада) — з насіння вирощені малі корочки капусти, буряків, до пересаджування з малої грядки в рядках на глибоко зораній ріллі.

боти ще такої пильної нема багацько, то я собі подумав — добре буде принести з ліска м'якої березини, заки берези не пускають ще листків і сплести вінки до обори, до хижі. І тому я зайшов до вашої хати, попрошу — думав я, — і веселіше вдвох нам буде за гіркою з хлопчиною.

— Але слухай, Данилку, пильно дідусю, — пригадала мати, — і не баріться пізно до ночі.

Зазуля здалека побачила їх обох і зчугнула з гильки на груші та полетіла аж за першу межу й сіла на ліщині. Ку-ку, — почала вона кувати й Данилко до двадцять нарахував цих зазулиних кличок.

— А чому вона не співає й цірінькає, як інші пташки? — дивувався Данилко й підскакував, мов зайчик, спереду свого доброго дідуся.

— Бо то ще тоді було, дитино, — почав оповідати дід, — як нехристи жиди засудили Ісуса Христа й вели Його на смерть, один милосердний християнин сховав залізні гострі цьвоки, якими погани за руки й ноги приковували до високого хреста невинно засудженого; той християнин знав, які то страшенні терпіння чекають Христа й думав, що без цьвоків не зможуть люті нехристи розп'яти Сина Божого. А не було вблизи іншого свідка, бо хтось підглянув і доніс жидам — де є цьвоки — то вони оглядаючися довкола, на гилці дерева зобачили сіру й одну чорну птаху, що весело цірінькала, та їх візвала свідчити: — Котра з вас правду скаже? І чорна ворона закрякала "Крав-крав-крав! А сіра птаху собі "купив, купив"... — То від сьогодні, — промовив якийсь

голос, — ти вороно, за твою неправду, до кінця світа будеш у смітниках порпатися й твого веселого співу вже ніхто не почує. — А ти, сіра, заєдно будеш тинятися без свого гнізда й на весні визбирувати найпоганіші гусениці...

— Дуже негарно брехати й брехунів ніхто не любить, — мовив дід і сам дивувався, — навіть твердий камінь у потоці вода виокруглить і він уже не каньчастий... А Бог мусів і гордих янголів з неба вигнати... Чом цапками⁴ стають люди, хіба ж це аж така штука — добрим бути?

— Діду, дідусю, — голосніше скликнув Данилко, — а тут між корчами грубі мури й одвірок⁵...

— З непам'ятних віків і тільки земля могла б одна виявити, — мовив сивоволосий дідусь Онисим, — що в її лоні заховане й записане.

Вони вдвох підійшли ближче та докоола обійшли ці грубі камінні мури-звалища⁶.

— То ж і тому називається, — пристанув дід, — ця наша гірка Княжою, бо колись вони — українські

Вони йшли далі й дідусь оповідав: — Від цих мурів, або десь з-під їх склепінь була під землею доріжка до іншого замку в лісі, бо якби вороги були сильніші й здобули цей перший замок, то наші оборонці — княжі лицарі тим підземним коридором переходили до сильнішої своєї кріпості в густім лісі й не так легко було напасникам здобути цю твердиню. Що велася завзята боротьба, то й річка про те каже, бо звідкіля взялася б назва цієї річки, що грубий ліс відмежовує від наших загайників і зовється Полонник?! Отже мусіли наші князі добре громити ляхів⁸ та давши їм доброго прочухана, над річкою — бачиш ці високі скелі, — паличкою показував дідок, — легко було полонених сторожити, бо по стрімкій стіні ляхок не полізе, а з боків вартові стояли.

— Діду, — запитався хлопчина, коли вони йшли горбком до березового ліска, — а хто такі гори каміння наскидав і нагромадив на цих полинках? Оранини, ані загінців тут не видно, щоб люди з поля каміння визбирали...

...ці їх могили — найкращий свідок, що його наша рідна українська земля записала в своїй книзі — звідкіля та хто ми тут на княжій землі Данила, Романа, Ляборця...

князі володіли нашими багатими в життя й заєдно зеленими горами. Чи сам володар князь жив осьде в цих колись кріпких мурах на цій горі, чи з свого города Сянока⁷ з великого замку приїздив сюди до своїх вільних людей-боярів лицарів, що боронили наші землі перед ворогами, — годі збагнути, чи сказати. А ця над потоком рівна долина, — дід рукою показував Данилкові, — це — Княжполе. — А знаєш, дитино, то наша земля — якби велике дзеркало, тільки треба з нього навчитися читати й бачити всю правду. Не віднині зачався наш Божий світ і наш рідний край. З перед тисячу літ ми тут живемо.

4) Цапками — догори ногами, навиворіть, якби навмисно.

5) Одвірок — отвір у мурованій стіні на ворота, двері.

6) Камінні звалища — свідки давнини скрізь розсіяні на найдалі на захід висунений українській землі Лемківщині, що від тисячу й більше літ боролася проти чужої польської займанщини.

7) Сянік — найбільше українське місто на Лемківщині, досьгодні має на стрімкій горі над рікою Сяном (званою теж Срібнолентий) княжий замок, на якому колись жив український князь Роман, княгиня Анна з своїми синами та інші князі й бояри лицарі.

— Не з оранини, ні, дитино! — пристанув дід і трохи замислився: — Сива це старовина. Ніхто з села не важиться бурити й розкидати ці камінні кургани. Тут, ще з передхристиянських часів поховані наші прапредки. І ці їх могили — найкращий свідок, що його наша рідна українська земля записала в своїй книзі — звідкіля та хто ми тут на княжій землі Данила, Романа, Ляборця...

— Маєш мою кривулю⁹, пригни, Данилку, — просив дідусь, — цю гильку та я сокиркою її відрубав.

— І на мотуз скидай рівно березину, відрубаним удолину, а гильками верхом.

— А скільки років може бути, — хотів знати хлопчина, — з того часу, коли перші — як ви дідусю мовите — прапредки тут жили?

— Не років, дитинко, не років, але десятки століть перед нами, — призадумався дід Онисим, —

8) Ляхи — стара назва для поляків (вони кажуть, що їх нарід виводиться від якогось Леха, що перший прийшов у доісторичних часах над ріку Вислу та розвів плем'я лехів-ляхів).

9) Кривуля — паличка до руки, загнана згори, щоб краще нею старшій людині підпиратися.

Княжий замок в Сяноці з XVI ст. — сьогодні історичний Музей.

громадами вони жили; може ще й хліборобства не знали... З пастирства й ловів жили... А може й хат будувати не потребували, бо й зима не мусіла бути така студена, як теперічка¹⁰... Хоронили своїх небіжчиків подалі від свого житла й на горбовинах та накривали ці могили камінням, щоб хижі звірі не могли їх вигребати. Бо пошана до померших була в них на першому місці. — Сकिनув з своєї голови дідусь капелюх, бо зіпрів, рубаючи березину.

— А і ти, Данилку, — пристанув у своїй праці дід Онисим, — коли великий виростеш і поїдеш до великого міста, то якби ти хотів знати, які люди живуть в цьому місті, і піди зразу на цвинтар і подивися, чи в пошані могили їх померших, чи позамітані стежинки між могилками, чи квітами замаєні гроби? З того починається те, що вчені назвали культурою. — Дідусь полинув своїм зором десь у далечину, якби шукав у своїй пам'яті найкращих картин з минулого.

— Чорніє вже ліс, — пригадав собі дідусь, — додому нам пора; ще матуся не пустять нас до хати, — він засміявся та взяв більшу в'язанку березових прутків, сокирку заховав за свій широкий шкіряний пояс і кривульку взяв у праву руку.

— Дідусю, а можуть вони, — Данилкові мото-

рошно чомусь ставало, — вовци¹¹ вийти з чорного ліса?

— Но, но, того не бійся, хлопче, — взяв дідусь Данилка за руку, — серед лютої зими може десь заплентався б вовчище, але не в цю пору. — Та й сокирку маємо, — засміявся дід весело й сам радий був з цієї прогулянки й повними грудьми пив пахощі смерекового чорнолісу.

В долині, здовж річки білілися, мов крашанки, хатини й Данилко міг на пальцях порахувати кожну хижку. І дідусеву між грушами-яблуньками з оборіжком біля дороги, мамину біля смерекового гайку; три срібні верхівки між струнками кедрами нашої церкви; всі доріжки й стежки поміж хатами; стрімкі скелі Вислока; чорний грубезний хрест на Кичері й громада-громада білих овечок на високому небі — хмаринок. — То, наче б малярі повиходили на це голубе небо й в ясьмінові кожушки прибрали баранчиків над чорним бором; багряними райдужками, пеленами сніжинок...

Дідусь Онисим вертався з Данилком до села й шептав усі свої вечірні молитвання.. Жайворонки теж цірінькали ще, але поволічко сутеніло вже...

11) Вовци — староукраїнська форма — вовки, так само "поляци" замість — поляки, "половци" — половці, "ляси" — ляхи, в піснях часто зустрічається "мисливци" — мисливі.

10) Теперічка — сьогодні, під сучасну пору.

ПО СЛІДАХ ВЕЛИКОГО СОБОРНИКА УКРАЇНИ

Сімдесят років тому, 2 квітня 1918 року, в Києві помер великий український письменник Іван Нечуй-Левицький. Редакція *Лемківщини* відмічує цю річницю з глибокою пошаною до того небуденного українця, який понад 100 років тому познайомився з Лемківщиною і писав про неї з такою самою любов'ю, як про інші загрожені окраїни нашої Батьківщини — про Холмщину, Підляшшя, Волинь, Полісся і Причорномор'я. — Ред.

Нотатка в *Лемківщині* (ч. 4, 1987) про дві західнолемківські місцевості, Шляхтову і Явірки — сьогодні вже заселені поляками, навіяла спогад про власну мандрівку до цих сіл, буквально, по слідах Івана Нечуя-Левицького. Як він ще 1885 року, так і ми з приятелем із Нового Санча одної липневої днини 50 років тому помандрували до містечка Щавниці й околиці вздовж Руського Поток.

Ще в панцизняні роки 19 ст. жили у Щавниці наші люди й мали там свою церкву. Їх винищила якась недуга, а церкву поляки переробили на свій костел. Пам'ять про цих своїх земляків у Щавниці зберегли мешканці сусідніх чотирьох сіл, з-поміж яких Шляхтова була останнім українським селищем на західній окраїні нашої Батьківщини.

За Шляхтовою, в напрямі на Явірки, впоперек долини ліг скелястий хребет: здавалось, перед віками хтось тут пробував зупинити Руський Потік, але він прорвався крізь кряж, створюючи в тому місці грізне мальовниче провалля. Кам'яниста дорога, протискаючись поміж проваллям і горою, вводить мандрівника в другу гірську долину, де примістилося село Явірки. Струнка, з приязними очима-вікнами й увінчана вежовими банями церква, немов добре знайома українська людина, збуджує в мандрівника почуття спільності зі стрічними явірчанами: на шляху, при їхніх дерев'яних хатах і там далі — на схилах.

Зі зустрічей з ними закарбувалася в пам'яті розмова в хаті ґазди Ваня Підвисоцького (за точність прізвища не ручаюсь). Зразковий лад і гостинний настрій у просторій світлиці — заслуга Ваньової чорноокої жінки та їхньої меткої доні-підлітка. Десятирічний син Петро статечно сидів біля батька й розумними очима слідував за кожним розмовцем при столі. Після початкових вагань і звичаєвих розпитувань про це й те, розмова поплила жвавим струмком ширих слів.

Про те, як польські адміністратори і вчителі настирливо силкуються ополячити наших людей. Як вимагають розмовляти лише "урядовою" польською

Іван Нечуй-Левицький
1838 — 1918

мовою в сільських управах, на пошті, на ярмарку. Як поліція забирає українські печатки з читалень і навіть деяких парафій. Як у школі навчають лише польських пісень, пробують дітей переконати начебто лемки — це тільки польські верховинці, "ґурале, зіпсовані греко-католицькими попами".

Почувши, що я львів'янин, ґазда Ваньо допитливо прислухався моїм словам подиву для краси гір і вірності лемків своїй вірі, мові й культурі, та переґодя сказав: — Ви, певно, один з тих, що вірять в одну Русь-Україну від Чорного моря по Дунаєць, а не тільки по Сян?

— Так, як дійсно вірю в єдину Русь-Україну на просторах від Дунайця з Попрадом по річку Кубань та від Підляшшя до Тиси і Дунаю! — сказав я з притиском і зараз же похопився на слові, бо відповідь прозвучала як з трибуни. Але ґазда Ваньо згідливо покивав головою: — Ано, ано! Я виджу, що ви — соборник. Але, як думаєте: хто в нас був перший прав-

НАДІЯ ЛЯХОВИЧ

НОСТАЛЬГІЯ

Чого ж повірила
що чужі поля ширші, пахущі...
і сонця тепло
ніжно обійме, зогріє.
Що ранок краще світає, зоріє...?
Краю мій!

Глибоко в серці тримить
краса червоної калини...
— берізка
шепече,
мов з вітром розмовляє:
— залишися,
залишися...

Чого ж, краю мій,
плакати не хотілося
почувши на відході
прашинячий спів і
прохання моєї черешні
у саду:

— залишися,
залишися...

Не лишилася,
— відійшла — не плакала...

Чого ж, краю мій,
тепер сльози в очах болять,
минулих часів пах гримить:
— повернися,
повернися...

дивий соборник, може, навіть перед Іваном Франком?

З читальняного досвіду я знав, що між нашими просвітянами є вже багато селян, начитаних в історії свого краю. Дехто з них залюбки випробовує нехитрими питаннями "вченість" своїх студентів. Тому я дбайливо оформив свою відповідь: — На звання соборника, одного з перших, заслуговує насамперед Іван Нечуй-Левицький, письменник і приятель Івана Франка...

— Правда, правда! — перебив мені Ваньо. — Але я вам зараз повім, чому ми в нашому селі знаємо про нього, і то не з книжок. Я родом зі Шляхтової. Мої няньо (тато) й дідо нам нераз оповідали, що вони виділи того письменника таки тут, у Шляхтовій. Мої няньо тоді мали не більше років, як наш Петро, і добре пам'ятали, як той письменник любувався нашими горами і нашими людьми — у Шляхтовій та Явірках. Говорив він, що ми тут такі самі, як наші люди коло Києва, на Поліссі, в Галичині. А на прощання він нашим сказав: "Ми вас тут ніколи не забудемо!" Чуєте?... Ну, то тепер я вас запитаюся: чи ви всі там

у Львові й на Волині думаете так само тепер і будете пам'ятати про нас тоді, коли нам тут стане ще тяжче жити, як тепер?

Що ж міг молодий студент філософії сказати цьому лемківському патріотові тоді — в ситуації 1938 року?

Те, що більшість населення України знекровлена розстрілами, засланнями і масовим голодом під московським окупантом... Що Галичина ще добре не отряслася від наслідків дикої польської військової пацифікації, яку підготував міністер Б. Перацький (родом з Нового Санча!), а вже ледве два місяці тому полк. Є. Коновальця в могилу загнав агент Москви у спілці з гітлерівською службою безпеки... Що на Холмщині почалося плянове перебирання поляками українських церков, а тим часом головні організатори й бойовники ОУН караються по тюрмах Польщі: С. Бандера, М. Лебедь, К. Зарицька, Д. Гнатківська, М. Климишин — добрий знавець Західної Лемківщини... Хто ж у цій ситуації міг би організаційним чином охопити всі окраїни нашої розлогої Батьківщини?... Цю проблему треба заздалегідь обміркувати і розв'язати збірним зусиллям. Але тут газда Ваньо, який у третьому поколінні свого роду зберігає згадку про видатного придніпрянського соборника, жде конкретної відповіді на своє дуже конкретне запитання. Чи могла тут бути якась інша відповідь?

— У сьогоднішній ситуації мабуть ніхто не може задовільно відповісти вам на це складне запитання. Але я щиро вірю, що на всіх землях України є справжні самостійники-соборники, які ніколи не забудуть Лемківщини, Холмщини й Закарпаття. Вони ніколи не виречуться почуття відповідальності за них. Вони завжди будуть вірні Франковій присязі: "Йшли діди на муки, підуть і правнуки, за народ життя своє дамо!"

Власні запальні слова й негайне усвідомлення їхньої патетичності в цій буденній побутовій обстановці на мить збентежили мене. Але ні в чийх очах не мигнула навіть іскорка глумливого застереження. В хаті стало тихо-тихо, тільки широко відкриті очі хлопчини за столом, здавалося, далі запитували без слів: "Направду не забудете нас тут?"

Газдиня перша прокинулася із задуми і взялася подавати на стіл усе те, "чим хата багата"; зовсім, "як у нас на Канівщині", — сказав би Іван Нечуй-Левицький. А газда Ваньо покvapливо, немов хотів би приховати зворушення, наповняв келішки "палюною" і запрошував:

— Випиймо на спомин про правдивого соборника Руси-України, Івана, бо він не тільки читав про

ВЕЧІР

Вечір холодний. Не диво. Весна.
Вечір високий, глибокий, без дна.
Росяний росами-зорями сон,
п'яний від пахоців мокрих сосон.

Вийди самітний тоді перед дім,
тиша обійме тебе, мов мороз.
Вечір шепоче в танку молодім,
палиться срібними іскрами рос.

Чисті, холодні кришталі різьбиш
з мармуру мрії, уяви, думок.
Палиться росами, шепче комиш,
зорі заплутались в дивний клубок,
тихо впаде поміж трави одна.

Вечір холодний. Не диво. Весна.

18 квітня 1933.

ДО ВЕСНИ

Весно — слов'яноко синьоока,
тобі мої пісні складаю!
Вода шумить у сто потоках,
що з дна срібленим мохом сяють.

Направо льон і льон наліво,
дівровою весілля їде.
Скрипки окрилюються співом
і дзвонять тарілки із міді.

Розкотисті музики грають,
свячене сонце в короваю.
Весна весільна і п'янива,
червоний клен, мов стяг.

Це ти мене заворожила
на смерть і на життя.

нас, але й сам прийшов сюди увидіти нас і пізнати.

Мабуть уперше в житті алкогольний напій не був для мене лише пекучою рідиною, але мав своєрідний смак конкретного відчуття єдності з усіма співбесідниками. Щось таке, на що натякував один наш поет: "Тоді ви знаєте, яка на смак любов". Так,

м'яною пірамідою стікаються до купи потоки Чорна Вода й Біла Вода, і з їх складається Руський Потік. Там в щілинах гір притулились два присілки: Чорновода та Біло-вода... В цих (чотирьох) останніх селах Руси-України добре задержались народність та віра. Мова українська збереглася так само добре. Народ говорить доволі чистою галицькою вимовою, але м'якою й мелодичною..."

...той письменник говорив, що ми тут такі самі, як наші люди коло Києва, на Поліссі, в Галичині. А на прощання сказав: "Ми вас тут ніколи не забудемо!"...

відчуття збірної любові до всієї Батьківщини та її кожної окремої частини.

* * *

У Бібліотеці НТШ у Львові, згодом, я розшукав (за допомогою дир. В. Дорошенка) нарис "У Карпатах" з 1885 року, в якому І. Нечуй-Левицький списав свою мандрівку до Щавниці й околиці:

"Вся долина Руського Потіку розгорнулася передо мною, як пишно намальована картина. Навдивовижу гарна місцина, остання долина України-Руси!... За ка-

Тепер я заново прочитую ці рядки і з вдячністю згадую свого приятеля за те, що він повів мене тим самим шляхом і на ті самі місця, де великий соборник подивляв ці найбільш західні місцевості України. І при тому, вже котрий раз, я ще раз усвідомляю: ніхто з нас тоді не передбачав того, що вже за неповних шість років Лемківська Земля видасть зі себе таких славних оборонців ідеї соборності — вояків УПА і членів ОУН, які разом зі соборниками з інших земель вивели ім'я України перед очі всього людства.

БОГДАН-ІГОР АНТОНІЧ У СПОГАДАХ СУЧАСНИКІВ

УЧЕНЬ ГІМНАЗІЇ

Б. І Антонич ходив до гімназії рік чи навіть два пізніше від мене. Також до гімназії прийшов, як мені здається, не до першої класи, а вчився в якійсь іншій школі або може навіть приватно дома, а відтак щойно перейшов до Сянока. Та тих кілька років — від 1922 до 1925 — я його знав, зустрічав, говорив часом.

Сяноцька гімназія була класичного типу, себто особливу увагу звертали на латинську і грецьку мови, а навчання тривало 8 літ, після закінчення чотирьох років навчання у народній школі.

На цілу Лемківщину це була одинока гімназія, де вчили також і української мови. Навчання відбувалося польською мовою, а української мови вчили лише українців (обов'язково), а поляки чи жиди могли вчитися надобов'язково, але ніхто не ходив: не було бажаючих. Число учнів було близько 400, у тому числі українців близько 80. Святкували (поляки й українці) всі свята латинського і греко-католицького обряду. Української мови вчили 2 години на тиждень, тоді як польської 4 години, латинської 4 години, грецької 3 години, німецької 4 години. Українських народних шкіл було дуже мало, тому учні, які приходили до гімназії зі шкіл із польською мовою навчання, уміли по-українськи дуже слабо не те що писати, а й читати, говорили з польським наголосом та вживали багато польських слів. Тільки деякі розмовляли, читали і писали добре по-українськи, але це були одиниці, які принесли знання з дому.

Української мови вчив учитель Володимир Чайківський*. Він знав, що мале число годин та рівень програми не дадуть учням того знання української мови і літератури, яке слід би винести з гімназії, і запрошував до себе додому здібніших учнів, давав читати зі своєї досить багаті бібліотеки українські книжки, а відтак при поверненні обговорював прочитане. У цього учителя Чайківського, позичаючи книжки, я пізнав ближче Антонича. Він розмовляв, як на наші умови, гарно по-українськи, з легким лемківським наголосом, і в ці 1923-1925 роки читав дуже багато. Перечитав майже всю бібліотеку нашого вчи-

* В. Чайківський, батько активного члена ООЛ, ФДЛ та СФЛ а також дописувача до "Лемківщини", інж. Б. Чайківського. — Ред.

Сяноцька гімназія

теля. Улюбленими українськими поетами були для нього Франко, Шевченко, Леся Українка, із прозаїків Кобилянська, Нечуй-Левицький, а польськими Словацький, Міцкевич, Красінський. Якось розповів мені, що перечитав усі твори, які одержали нагороду Нобеля, у перекладі польською мовою. У ті роки почав писати свої перші вірші, але мені не доводилося їх читати, він нерado їх показував. Лише вчитель Чайківський казав мені, що Антонич пробує писати вірші, та що в нього проявляється непересічний талант. Пророкував, що з нього буде поет. Узагалі Чайківський гордився Антоничем, який був дуже здібним учнем. Сам Антонич був невеличкий на зріст, білявий, з коротко стриженем волоссям, завжди дуже чистенько та дбайливо вдягнений. У розмові був несміливий, дуже поважний як на свій вік. Намагався говорити літературною мовою.

Від 1925 року я з ним ніколи не стрічався, лише як тільки мені потрапило до рук щось із його творів, я з зацікавленням читав їх і намагався дістати.

Ось так небагато можу причинитися до висвітлення силуетки поета в його молодих літах...

Михайло Кудлик

НА ЛЕМКІВЩИНІ ПІСЛЯ ВИСЕЛЕННЯ

В липні 1947 року, скликав районний провідник Сокіл — Михайло Федак, частину підпільників та повідомив, що східня і західня Лемківщина виселені. Наш нарід вигнали поляки на схід і захід. Для українських революціонерів остається два виходи: іти в Україну, або до Туреччини. Мене Туреччина заінтригувала. Чому так далеко? Це не можливо. Краще Німеччина. Але на дискусію не було часу.

Я, Михайло Феш з Баниці (псевдо Рогач), народжений 19-го серпня 1928 року, був висланий зі стрільцем Босим, як зв'язковим на захід, біля Брунарів, де був наш зв'язок з районом провідника Смирного. Ідемо обережно, днями й ночами. Всі села порожні. Якась дивна тишина. Ночі виглядають ще темніші. Ніде світла. В селах ще час до часу чути тужливий м'явкіт залишених котів, а в лісах виття вовків. Дивна порожнеча. Лемківщина стала пустинею. Це відбивалося на психіці кожного повстанця.

Що робити? Як буде далі? Та дійсність покаже. Одне важне. Треба рятувати життя. Треба жити, треба далі боротися за Україну, де б людина не була.

Повно думок кружляє в голові та жорстока дійсність підказує: "Будь обережний. На кожному кроці ворог. В кожному селі змобілізовані польські сили чатують за нами".

Обережно, мов лиси, входимо в Брунари. Терен знаємо знаменито. Та нараз засідка. Стріли, автомати. Ми були розбиті поляками. Розбіглися. Я два дні крутився коло зв'язкового пункту, але ніхто не показувався. Шукав друга Босого, але даремно. Як довівся пізніше, він був зловлений поляками 15 кілометрів від цього місця над селом Рихвалдом.

Я подався знова на схід і повернувся в село Вірхня до пані Валак. Вона не була вивезена, бо була американською громадянкою. Пані Валак сказала, що тільки що вийшов друг Пімста з двома стрільцями.

Я став шукати й вигукувати довкола, бігав, але слід пропав. Якесь дивне почуття. Я сам. Нікого біля мене. Самота зразу впливала на мене. Мовчанка. Кругом ліс. Він ніби щось говорить, шумить, остерігає: жити треба, уважай, не здавайся, держись!

На полі було доволі ще харчів залишених по наших вигнаних людях з Лемківщини на понімецькі зе-

млі. Так я рішив залишитися в терені, з думкою, що може ще зустріню своїх.

Під осінь, один раз перейшов на Словаччину до кооперативи. Я мав при собі грамоти по 5, 10 і 20 карбованців на Визвольний Фонд України. Це були гроші, якими я платив. В крамниці дістав цукру, соли, пасти до взуття, хліб і букви складати печатки, щоб робити якісь документи. Словаки взяли українські гроші, а до того прибив ще печатку — УПА.

Видно словаки повідомили поляків. Не знаючи, стягнув на себе облогу КОП над селом Липна, около 7 км від кордону. Змучений дорогою положився й заснув. У сні почув крики: "Заходзіць на право". Звинув манатки і подався в протилежному напрямі, але по кількох кілометрах забракло лісу. На полі не відважився летіти, бо сподівався кулеметної застави. Ворог наступав. Я на скоро заховався в зломлений куш і ждав з пістолем в руці. Багато ніг польських вояків перейшло біля мене. Один пристав і дивився мені в очі, а я пістолем керував то до нього, то собі в голову. Настала дивна ситуація. Поляк спокійно відійшов. Я ніколи не буду знати, що він думав, але він мене бачив. Дякую Тобі, Боже, що живу. Я ще довго лежав, дивувався, але ніхто не приходив.

Вирішив піти в свої рідні сторони. Над селом Ясюнка-Крива попав на нову засідку. Тим разом чув московську, не польську команду: "Іскать, іскать, ето не заяц, он есть здесь". Я знав добре територію й випровадив їх на ніщо.

Повідомляємо ВШановних Читачів, Дописувачів та передплатників, що з днем 1-го січня 1988 р. наша нова адреса така:

"Lemkivshchyna"

P.O. Box 7

Clifton, N.J. 07011-0007

Настав грудень 1947 року. В горах почалися приморозки. Холод докучав. Плаща в мене не було. Одної ясної ночі положився відпочити. Поклав голову на корінь дерева в лісі Чертежі над Баницею. Був перемучений. Скоро заснув глибоким, твердим сном. Пробудив мене солодкий смак, якби любовна мрія. Я не міг рушитися. Не володів ні руками, ні ногами. Став байдужим і сміявся сам до себе. Якесь думка кликала: засни, так гарно, лежи, тобі добре. Аж з часом прийшла друга думка, що я замерзаю. Я пропаду. Мене вовки з'їдять. Жити хочу. Я молодий. З трудом присувався ближче дерева, щоб обняти і триматися його, але руки й ноги були як гумові та відказували послуху. Я почав насилу рухати собою, обертатися. Аж по впертому, довгому часі, я обняв дерево. Тепер стало мною не трясти, але кидати. Страшне, дивне вражіння. Пізніше по цілому тілі гейби мурашки лоскотали. Кров зрушилась. Я віджив. Можу стояти на ногах.

Кілька годин пізніше, під селом Чертеж, знова стріляли за мною. Я подавня до ліса Филіяка, бо там була гущавина. День пройшов спокійно. Ще якийсь час мусів вправляти рухи тіла, бо якість корчі лови-

Дух оживав. Інстинкт самозбереження перемиг. В тяжких обставинах витренований і загартований казав сам до себе: "Ще може бути гірше. Зараз живу тільки як пустельник, але вільний ношу зброю, то ще не трагедія. Ще може бути гірше. Держись, ти вояк, український повстанець, борець".

Прийшов ще один довгий день в наслухуванні й небезпеці. Вечором подався в своє рідне село Баниця, в сторону гори Магура, де були великі ліси. Тихенько, обережно, переходжу. Моє рідне село в руїні, порожне. Ворог вигнав людей. Бачу рідну хату. Пригадалися батько, мати, брати, рідні, друзі. Де вони? Чи живуть? Поглянув в сторону церкви. Як то Бог мінє пляни? Призадумався. Чи це Божа кара, чи наша, чи ворожа вина?

Прощай моя рідна Баниця. Чи ще побачимось?

Роздумуючи над ситуацією та не найшовши друзів, рішився вийти з підпілля й піти на пів легальний шлях життя. Думає шукати за родиною в західній Польщі. Кріса і гранату добре заховав. Пістолю забрав зі собою. Перебрався на цивіля, вимився в потічку й пішов до Горлиць робити знімки до доку-

...Треба жити, треба дальше боротися за Україну, де людина не була б...

ли мене. То пальці, то ноги, або шия штивніли. Прийшла знова зимна ніч. Ясна, погідна. Знак, що мороз потисне. Дістав собі кілька кичок соломи й положив під себе й на себе. Вогню не розпалював, бо знав, що ляшки є в терені й дим мене зрадить. Конечно хотів, щоб не заснути, а тільки лежати, бо це може бути і остання ніч. Помолився, очі двигнув в небеса та в слезах благов з піднесеними вгору руками помочі від самого неба:

— Боже, так караєш наш нарід і мене опущеного лишаєш на загибіль на своїй рідній землі. Не маю тут місця, бо ворог гонить нас по всіх кінцях нашої дорогої Лемківщини. Не дай пропасти. Боже помози. Отче наш ...

Виснажене тіло, перемучення, голод, казали заснути. Внедовзі заснув глибоким сном. Мороз робив своє діло. Ще дужче присипляв. І ця ніч не була іншою від попередньої, тільки я скоро зорієнтувався, що замерзаю на віки. Молодому, 22 літньому, навіть в злиднях хочеться жити. Глибоко заховане щось незбагнене, підбадьорувало мене до якоїсь перемоги.

ментів. На ринку, у фотографа Еміля зробив знімки, але він казав прийти аж за два дні. Пішов кілька кілометрів до польського села Кобиланка й заховався в сіні на стриху. Там було тепліше. По двох днях подався по знімки, але обережно, бо знав, що УБ може слідити. Все в порядку. Не було зголошення. Пішов дальше в Польщу зі знімками. Плянував сісти десь на тягаровий поїзд і відіхати в глибину Польщі, бо в Карпатах, казали мені поляки, що, "цо яловец то бандеровец".

За Загожанами сховався в товаровому вагоні й за пів дня рушив в сторону на захід. На другу ніч я вже був перед містом Глогув на поніменьких землях. Куди іти? — питаю себе. Іду навмання полевими доріжками. Чи збіг обставин, чи Божа поміч, стежкою ішла жінка і я її дігнав та пізнав. Вона мене також розпізнала, але боялася мене. Її чоловіка, Павла Курило, дуже били поляки, але не арештували, бо дід його був американським громадянином. Ми говорили, як вона почала, по польськи. Сказала, що моя родина є десь там, і показала рукою. Мій батько був

заарештований на пів дороги за Краковом. Розпрацьавшись сказав, ми себе не бачили.

Я віднайшов родину, але було б гупо там сидіти, бо їх переслідували, викликували на допити. Братів Івана й Василя били й засудили по 10 літ тюрми та тримали їх у воді по пояс за співпрацю з УПА. Мама, як і всі інші матері, топилася в сльозах.

Батько, Петро Феш, сидів у концентраційному таборі Явожно. Батькові, як і тисячам інших в Явожні, ляхи дали писати "жицьорис", а що батько був неграмотним та ставив хрестики. Поляки тероризували його ще більше. Казали, що він вдає хлопа.

Бувший в'язень Явожна, Покрищак з Кривої, батько упіста Босого, розказував про Явожно, як про пекло на землі вчинене польськими християнами-католиками. До зупи навмисне докидали караконів, а було їх там тисячі в стінах, всяку хробачню давали до їдження, щоб викликати хвороби, а виснажені в'язні мали самі каятися за співпрацю з УПА. До того входили різні тортури, як притискання дверима пальців, пускали електричний струм, припікали ноги гарячим залізом, вирізували тризуби на плечах, клали голову між спрепаровані дошки й натягали шию. Так мій батько був замордований в польському концтраку Явожно на 48 році життя. Таких батьків було багато.

Зиму пережив я на ровері. Не хотів довше бути на одному місці. Міняв постої. Вдавав, що шукаю родини.

Почався 1948 рік. Документи зробив собі сам, а печатку виложив із букв, які приніс зі Словаччини. Жив під трьома прізвищами: Налисник Петро, Леґета Петро і Барановскі Юзеф. Останньо вдавав поляка. В документі написав: "Ja, Baranowski Józef, wyjeżdżam z centralnej Polski na Dolny Slask, celem objęcia pracy". Долучив знимку, яку мав із Горлиць. Кілька разів мене провіряла поліція на дорогах, але пускала. Підозріння не було. Один похвалив за "ładne nazwisko".

Найлеґше було дістати працю в ПГР (Państwowe Gospodarstwo Rolne). Треба було мати свій куток та спільну кухню. Три рази міняв ПГР шукаючи кращої праці. Вже під весну 1948 року затримав мене капітан поліції коло Шпротава, недалеко Ліґніци. З документів був задоволений, але додав, що мій річник мусить реєструватися в Новій Солі в РКУ. Він навіть показав мені посвідчення. Це був звичайний бібуловий папір, печатка з орлом, Нова Сіль та РКУ. Я жартував, що генералом не думаю бути, то не мушу голоситися. Тепер думав, як підробити польського орла. Пробував, але не виходило.

Якось випадково, в селі Буковец коло Сьроди

*З весняним промінням, що сили
відроджує і повнить надії з
великоднем — усяких благ і
радісних свят бажають вірним
читачам*

**Редакція і Адміністрація журналу
"Лемківщини"**

Сьльонскей, зустрів зі села Білична Анну Папач, яка знала мене з УПА. Вона сказала мені, що тут є три поліцаї. Зразу пішов до них. Вдавав, що хочу помпки до ровера. В середині нікого не було, а один поліцай гойдався за хатою. Я скоро використав нагоду. Набив на папери різних печаток, які висіли на гачках при столі та заховав до кишені. Аж тоді зявився поліцай. Я попросив помпки та вдавав, що працюю біля ровера, підбиваючи опони. Тим разом я зробив собі реєстраційну посвідку РКУ з печаткою, на якій був орел.

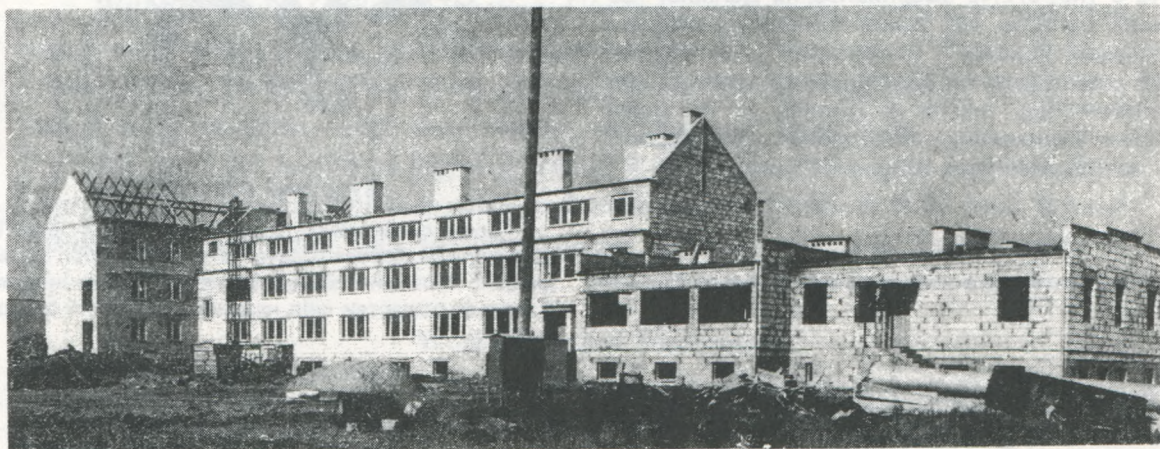
Іншим разом затримав мене над Вартою поліцай, що я не маю світла в ровері. Поліцай Тадек передав мене Збишкові й наказав завести мене на "placówka". Збишек спитав, що я зробив? Відповідаю: без світла їду, бо не можу дістати жарівки. Поліцай відповів, що кари не буде, бо він сам жарівку викрутив із радія.

Я завжди знав звідки й де їду по наших людях. Вони давали мені зв'язок. Стало давав нашим людям моральну підтримку й вони чулися не опущені, коли біля них є воїн УПА. Звичайно, всі вигнанці з Лемківщини, були стероризовані. Родини були порозкидані по різних селах. Поляки стало кричали й проклинали українців. Грозили вирізанням. Назагал всі боялися. На вулицях говорили тільки по польськи. Дехто й перед рідними дітьми крився, що він українець.

ПОМОЖІМ ЗАВЕРШИТИ БУДОВУ ГУРТОЖИТКУ ПРИ ШКОЛІ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В БІЛОМУ БОРІ!

ЗИМА СПРИЯЄ НАШІЙ БУДОВІ

(За "Нашим Словом" у Варшаві)

Містечко Білий Бір стало в центрі уваги нашого середовища. Тут, бо перш за все нашими зусиллями будується гуртожиток для учнів Початкової школи No. 2 ім. Тараса Шевченка (на знімку: стан робіт на 14 листопада 1987 р.).

Завдяки жертвенності нашої громади як тут, у країні, так і за кордоном, будується інтернатський комплекс (3-поверховий інтернат, адміністративна частина, спортова зала, котельня).

На превелику нашу радість стіни цієї споруди мають вже кшталт, передбачений проектантими-архітекторами. Протягом грудня м.р. змонтовано залю та збудовано стоковий басейн (шамбо). Зараз,

незалежно від зимової пори (на щастя, сприятливої), безперервно продовжуються роботи всередині будинку. Завершується монтаж санітарно-електричних систем та кладеться штукатурку і підлоги у поодиноких приміщеннях, призначених для майбутніх юних жителів.

Однак, як ствердив Громадський комітет будови гуртожитку та бухгалтери, що ведуть фінансовий

Я старався як міг піднести людей на дусі. Казав не боятися. Домагатися прав. Говорив, що нас тут більше. Головне, держатися разом, взаємно собі помагати, вчити дітей рідної мови по хатах, потаємно, та не забувати свого походження та своєї церкви.

На ріці Варті не було моста, тільки пором. Поліцей Збишек спитав мене за документами. Я показав документи та посвідку РКУ. Переглянув і додав: "pan jest w porzadku i jedź do cholery". Я ще спитав, чи в них немає щось зісти? Збишек відповів, що ти є дурний. В нас наладовано людей як оселедців, а для злодіїв не мають столівки. Тим разом я їхав до села Сьвіняри. Там жив пан Маслей, свідомий лемко, патріот. Пан Маслей розказував, як його збило УБ у

Варшаві, бо він є пів американець і хотів зайти до амбасад, щоб виїхати до Америки, але після побоїв відхотілось Америки.

Вже квітень 1948 року. Бачу, що довше тут місця не загірю. Забираю молодшого брата Андрія, бо в хаті є двох Андріїв, щоб оминати арешту старшого брата.

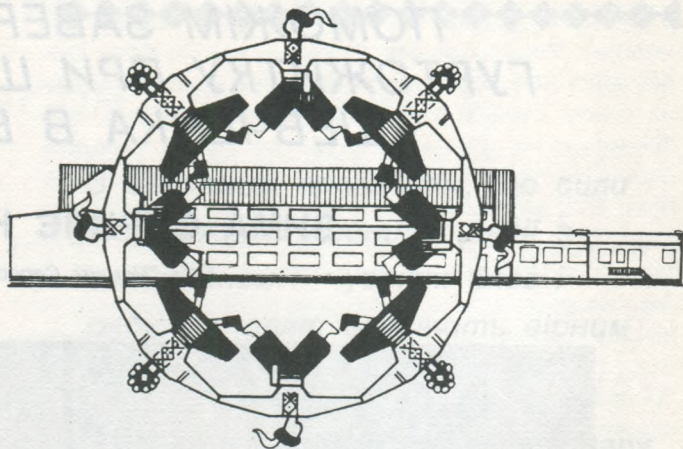
В Карпати ми заїхали щасливо, а дальше горами й лісами відвідали рідну Баницю. Та хати вже не застали. Поляки розібрали та вивезли. Шкодував, що не спалив попередньо. Я віднайшов гранату й кірса. Було все в порядку. Печатку УПА забрав зі собою. Здавалося мені, що тут ще хтось мусить бути з УПА. Ходили, шукали за слідами та нічого не знайшли.

розрахунок поодиноких стадій робіт, до завершення будівлі (мріється на жовтневе 30-ліття школи подарувати учням інтернат), потрібно ще 50 мільйонів злотих.

Надіємось, що до цієї ідеї зі зрозумінням віднесуться як дотеперішні жертводавці, так і всі, котрі бажають внести свою "цеголку" в прискорення та своєчасне завершення будівельних робіт.

Для інформації подаємо, що в 1987 році на злотивковий і девізійний рахунки надіслала свої пожертви **1061 особа**, що в сумі дало 48 млн. 889 тис. 77 зл. і 8 гр. та 3 тис. 972,42 американських доларів, 700 канадських доларів, 500 західнонімецьких марок і 100 шведських корон.

Отже пам'ятаймо, що білобірський інтернат для учнів Шевченкової школи в Польщі — це наша повинність, вимірювана категоріями громадської зрілості та національної свідомості. (нк)

БУДУЄМО ГУРТОЖИТОК

Громадський комітет будови гуртожитку для Початкової школи ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, що на Кошалінщині, проводить збірку грошей на будову інтернату. Добровільні пожертви слід надсилати на такий банковий рахунок:

**Bank Polska Kasa Opieki S.A.
Oddział w Gdańsku
Ekspozytura w Koszalinie
Koszalin, ul. Armii Czerwonej 82
6.33019-433967-151-6-787 Społeczny Komitet
Budowy Internatu w Białym Borze**

(обов'язково з зазначенням, що на будову інтернату).

Громадський комітет будови гуртожитку

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Пожертви можна також слати наkonto ч. 10954 у Кредитівці "Самопоміч" при 108 Second Ave, New York, N.Y. 10003, виписуючи на Org. for the Defense of Lemkivschyna, з залученням "Білий Бір" або безпосередньо на адресу організації.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ В ПОЛЬЩІ

У Польщі появилoся перше число нового незалежного українського видання "Свічадо". У редакційній статті подано, що журнал видає група молодих українців, яких з'єднує християнська традиція і котрі цього року відзначатимуть Тисячоліття свого християнства. Поява нового незалежного журналу є ознакою, що ситуація української спільноти у Польщі стала сприйнятливою для незалежної діяльності.

Ідея видавання журналу — пояснюється в редакційній статті — є результатом довгої дискусії української молоді та студентів в Люблині, які бачили потребу для з'єднуючої сили для люблінських парафіян. Редактори вважають католицьку Церкву міцним фактором, що впливає на життя людини і тому треба скеровувати молодь у правильний напрям.

У журналі є стаття що розглядає події пов'язані з "Акцією Висла" — насильницьке переселення 200 000 українців 1947 року. Тоді ж польська влада відмовила українцям право відправляти Богослуження рідною мовою. Щойно 1957 р. створено 10 греко-католицьких станиць, підпорядкованих польському примасові. У статті уболівається, що й досі українську Церкву в Польщі не очолює український єпископ.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Бібліотека лемкознавства та УПА, яку комплектуємо при Українському Лемківському Музеї, збирає всякі видання і матеріали що відносяться до Лемківщини, або хоч частинно охоплюють лемківську тематику.

Збираємо також усяку різноманітну літературу, що відноситься до боротьби УПА.

Ввічливо просимо всі українські видавництва та організації і приватних людей дарувати відповідну літературу і присилати її на адресу Українського Лемківського Музею. Заздалегідь щиро дякуємо.

**UKRAINIAN LEMKOS MUSEUM
P.O. Box 23
Camillus, N.Y. 13031**

LEMKIVSHCHYNA

VOL. 1

SPRING 1988

CHRYSTOS VOSKRES!

CHRIST IS RISEN!

With this joyful Christian greeting, Ukrainian people the world over welcome each other in the season of Christ's Resurrection. The message of Easter is love, faith and the victory of the spirit over death, cruelty and oppression. Easter is a time to begin anew, with fresh hopes, dreams and aspirations.

We send our members joyful greetings for a season and a year in which their personal and organizational dreams and goals will be fulfilled. With love for our Maker, for each other, and for all mankind, let us reach out in Easter's spirit of love and self-renewal.

World Lemkos Federation

Organization for the Defense of Lemkivschyna in America

Lemkos Association in Canada

Lemko Research Foundation

BAPTISM OF UKRAINE

The year 1988 for Ukrainians all over the world will be one of jubilation and joy, as we celebrate our 1000th Anniversary-Millennium of the official introduction of Christianity into our country. As we prepare for this historical event, the commemoration of the Baptism of Rus'-Ukraine, we should look into the chronicle events surrounding the Baptism of Ukraine.

"When Prince Volodymyr arrived at his capital Kyiv, he directed that the idols should be overthrown, and that some should be cut to pieces and others burned with fire. He thus ordered that Perun should be bound to a horse's tail and dragged down Borichev Path to the River...

"Thereafter Volodymyr sent heralds throughout the whole city to proclaim that if any inhabitants, rich or poor, did not betake themselves to the river, they would risk the Prince's displeasure. When the people heard these words, they wept for joy, and exclaimed in their enthusiasm: 'If this were not good, the Prince and his

boyars would not have accepted in.' On the morrow, the Prince went forth to the Dnipro River with the priests of the Princess and those from Kherson, and a countless multitude assembled. They all went into the water: some stood up to their necks, others to their breasts, and the younger near the bank, some of them holding children in their arms, while the adults waded further out. The priests stood by and offered prayers. There was joy in heaven and upon earth to behold so many souls saved...

"When the people were baptized, they returned each to his own abode." (Laurentian Text, year 988, "Primary Chronicle," trans. and edit. by Samuel Cross and Olgerd P. Sherbowitz-Wetzor, Medieval Academy of America, Cambridge, Mass., 1953).

Two generations, however, before Prince Volodymyr, Christianity made its first entrance, albeit tentative, into the ruling family of Rus'-Ukraine in the person of Princess Olha. The wife of Prince Ihor of Kyiv (914-945) — this remarkable woman was baptized as a Christian around 955, although the place and circumstances of the ceremony are not certain. Various accounts of her journeys to Constantinople as the Head of the Kyivan

State in 955 and 957 already regard Olha as a Christian. Although her religious influence on her son Svyatoslav, Prince of Kyiv from 964-972, was negated by his insistence on remaining a pagan, Olha's new-found Faith was eventually and formally accepted by her grandson, Prince Volodymyr the Great (980-1015). The Primary Chronicler fondly referred to Saint Olha as "the Dawn before the Sun," the latter being, of course, Saint and Prince Volodymyr.

The great Prince, who died July 15, 1015, was recognized as a Saint first in Novhorod in 1254 according to the Ipatsky Chronicle. The first mention among Christians of Prince Volodymyr as a Saint can be found in the Laurentian Chronicle under the year 1263. His official sainthood title is "Equal to the Apostles."

The official introduction of Christianity in 988 was only the beginning of St. Volodymyr's heroic labors. His work continued through the building of churches and the promotion of Christian charity.

As early as 989 he began the construction of the Dormition of Mary Church in Kyiv, setting aside one-tenth of his royal income for this purpose. The number of churches built and the funds he sacrificed of this purpose are both beyond counting. In fact, Metropolitan Hilarion in Kyiv some 60 years later wrote in his "Slovo": "Throughout the entire land of Rus' Prince Volodymyr raised up churches to Christ and sent ministers to serve thereat."

St. Volodymyr's zeal in providing churches and priests for his people was matched by his personal works of charity of both physical and spiritual nature. Widows, orphans, unlettered, poor, hungry, homeless and slaves were all objects of his concern and largess. Schools and shelters were established, homes for the abandoned and hospices for the ailing were founded. The Monk Jacob wrote: "It is impossible for me to describe all (Volodymyr's) merciful deeds. He gave merciful aid not only to his own court but to the entire city. And not only in Kyiv alone, but throughout the land of Rus'." St. Volodymyr laid the Christian groundwork that enabled Kyiv to become, some 40 years later, the most civilized and cultured city of all Europe.

The immediate legacy of St. Volodymyr, who took the name Vasyl (In English "Basil") upon his Baptism, was striking and profound. Two of his sons, Borys and Hlib chose Christian martyrdom over internecine mayhem and murder in the dynastic wars that followed his death. The two young princes, whose feastday is July 24, were slain in 1015 by the hirelings of a jealous half brother, Sviatopolk. Princes Borys and Hlib were the first native-born to be regarded as saints in Rus'-Ukraine.

It did not take long for the labors and loves of St.

Sobor of St. Sophia in Kyiv

Volodymyr to reach full fruition in Rus'-Ukraine. The long and relatively peaceful reign of his son, Yaroslav the Wise (1019-1054) guaranteed not only the growth but the blossoming of the seeds of Christianity. Yaroslav built the citadel of Kyiv, the Golden Gate, the Cathedral Church of Hagia Sophia, Church of the Annunciation and Monasteries of St. George for men and St. Irene for women. Above all else, he himself pursued and fostered among others the study and translation of church books. History remembers him with his title "The Wise". Besides sharing in the foundation of the world-famous Monastery of the Caves, Yaroslav convoked the first assembly of native bishops in 1051 and nominated Hilarion, a son of Rus'-Ukraine, to be the Metropolitan of Kyiv. It is no empty praise the the Laurentian Chronicler writes under the year 1037: "For as one man, Volodymyr plows the land, and another sows, and still others eat and reap food in abundance, so did Prince Yaroslav. His father Volodymyr plowed and harrowed soil when he enlightened Rus' through Baptism, while this Prince Yaroslav sowed the hearts of the faithful with the written word, while we in turn reap the harvest by receiving the teaching of books."

St. Volodymyr died of natural causes at his palace in Berestovo, a few miles from Kyiv on July 15, 1015. The Laurentian Chronicler says that "when the people heard of this, they assembled in multitude and mourned him, the boyars as the Defender of their country, the poor as their Protector and Benefactor. They placed him in a marble coffin, and buried the body of the

OPERATION WISLA: LEST WE FORGET

Ukrainians possess a rich historical and cultural legacy; a legacy deep in tradition and faith, and while the Ukrainian people have a great many proud accomplishments to celebrate, they also have committed themselves to commemorate the tragic, darker moments of their history.

In the late 1940s, the Polish Army, on orders from the Polish Communist government, carried out savage punitive operations against the Ukrainian civilian population which was living on the westernmost Ukrainian territories, forcibly removing them from their ancient Ukrainian homeland. Today, more than forty years after that tragedy — the forced resettlement of the Ukrainian population from that area, Lemkivshchyna in particular, some victims of those horrible acts, witnesses of the inhumanity inflicted upon the Ukrainian people, still find it too painful to relate their experiences even today. They remember the horrors that destroyed their lives and the lives of their fellow Ukrainians at the end of World War Two, especially during the "Wisla" Operation in 1947.

In order to understand how the Ukrainian people could be so brutally persecuted by their neighbors, it is perhaps necessary to return to the legacy of Ukraine's past.

Ukraine's geographical location, enormous natural wealth, and quickly developing culture and economy, attracted the attention of its neighbors, leading them to conduct numerous raids and wars into Ukraine. As a

Summarized translation by P. Matiaszek from an article in Ukrainian by I. Lyko, see "Lemkivshchyna," No. 3/1987

Sainted Prince (in the church of Mary's Dormition) amid their mourning. He is the new Constantine of mighty (the second) Rome who had himself baptized and his subjects; for the Prince of Rus' imitated the deeds of Constantine himself."

For the people of Rus'-Ukraine, St. Volodymyr's deeds of 988 and the introduction of the Christian Faith and Church were the beginning of a new age. In 1988 the sons and daughters of Ukraine are celebrating the 1000th anniversary (Millennium) of this man, this Faith and this Church.

result of increasingly frequent invasions by the Asiatic Pechenegs, Polovtsians, Tartars, and Turks, and later by the Poles, Muscovites, Lithuanians, and Hungarians, Ukraine, as an independent state, existed only until the middle of the thirteenth century, and after the fall of the Galician-Volynian Kingdom in 1340, Ukraine's independence ceased all-together.

It is also important to remember that the loss of Ukraine's independence was not only a result of armed incursions by its neighbors, but was also brought on by many internal conflicts significantly agitated by foreign influences.

Lemkivshchyna, the westernmost part of Ukrainian territory, was an integral part of the territory of the early Ukrainian state of Kyivan Rus'. After the fall of the last of the Rus' kingdoms, Galicia-Volyn', Lemkivshchyna was separated from its Ukrainian homeland and forced into foreign bondage.

Foreign domination cannot exist without physical and psychological force. During the numerous foreign occupations of their homeland, Ukrainians have been the victims of exile, torture, religious persecution, mass execution, and mass starvation resulting in the deaths of millions of Ukrainians. The occupying regimes banned the Ukrainian language, prevented Ukrainians from remaining the majority in certain areas, denied access to Ukrainians for higher education and better employment, and so forth.

The Polish people have stopped at nothing in their vain attempt to oppress the Ukrainians. Indeed, the author is reminded of an article which appeared in the Catholic journal *Tygodnik Powszechny* in Krakow in 1981, in which the article's author, Tadeusz Chrzanowski, boldly admits that "the Ukrainians, may rightfully expose the fact that we [the Polish nation — ed.] destroyed their intelligentsia, Polonized and denationalized them."

The long-standing occupation of Ukrainian territory, during which the occupying regime resorted to both physical and psychological terror, forced many Ukrainians to lead dual lives — while they might have seemed "passive" to the untrained eye, they rose in rebellion at every opportunity, in their quest for one fundamental right: FREEDOM. The Ukrainian people answered their oppressors with the formation of the Ukrainian Cossack Army, the Haidamak uprisings, and in the twentieth century fought for their rights in the ranks of Petliura's

*Ruined Ukrainian village
near Vyslik Rivor.*

army and Bandera's insurgents, and were the first people to fight Hitler, in Carpatho-Ukraine in March, 1939.

The occupying Polish regimes, dissatisfied with the continual manifestations of the Ukrainians towards independence, rewrote history as they saw fit, and divided the Ukrainians into various groups: Rusyns and Ukrainians proper, Orthodox and Catholic, etc., while "scholars" concluded that the Ukrainian nation was not "fit for self-determination" and that the Ukrainians were nothing more than a "foreign intrigue". These tactics were especially used against the Lemkos. The Poles divided them into Orthodox and Catholic, Muscophiles and nationalists, ultimately propagating that the Lemko people have "nothing in common" with the Ukrainians.

This Polish program of denationalization was morally and financially supported by Moscow. Their joint efforts did succeed in seriously affecting the Ukrainian people: undermining their national unity, fostering disregard for native authority, sowing selfishness, discord, and even treason.

In the recent past, at the beginning of World War Two, the Ukrainian people made rapid progress towards reunification and underwent a tremendous increase in national awareness. The Ukrainian people answered their new, German invaders with a united national opposition front, namely, the Organization of Ukrainian Nationalists — OUN, led by Stepan Bandera, and its army, the Ukrainian Insurgent Army — UPA, which led a heroic struggle against the Nazis, Russians, and Poles who wished to occupy and exploit Ukraine.

The Ukrainian revolutionary underground fought for the ideals of freedom for all nations and freedom for individual expression and self-determination. The ranks

of the Ukrainian Insurgent Army quickly swelled into the tens of thousands while its operational territory soon encompassed all Ukrainian territories including Lemkivshchyna. The civilian Ukrainian population willingly embraced the ideals of the UPA and openly supported the armed insurgents both morally and materially. To a large extent, the brutal Operation "Wisla" was carried out to punish the Ukrainian civilian population for its support of the UPA. Scores of Ukrainians were murdered by the Polish regime simply because they were Ukrainians.

The total Ukrainian losses were tremendous: over a quarter of a million Ukrainians were physically destroyed in the resettlement operation. Those who lived through the resettlement fell victim to the horrors of mental persecution and terror. The true purpose of the relocation soon became quite clear. As one Pole remarked, "The reason that they brought you Ukrainians here is so that you could work for us Poles".

Conclusion to follow.

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЖУРНАЛ
ТА
ПРИСДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ
"ЛЕМКІВЩИНИ"**

По сторінках "Нашого Слова"...

Вітки з газети "Наше Слово", яка виходить у Варшаві, Польща.
Зберігаємо правопис оригіналу.

ОНОВЛЕННЯ В КУТАХ

Коли оглянутись двадцять чи тридцять років назад, то село Кути в Бані Мазурсько-Ґіжицько-Венґожівському трикутнику було відомим на всю околицю. Там діяв хор, часто мешканці Кутів приймали у себе драматичні гуртки, що діяли на тамтешній території. Школа гомоніла по-українськи... Поволі життя української громади немовби завмирало. Поки в селі працювала вчителька Дацко, то велося навчання рідної мови. А потім...

А потім була перерва (майже п'ятнадцять років) до 1987/88 навчального року, поки до школи не повернулась уродженка села, випускниця Бартошиць-

кого педагогічного ліцею Лідія Купич (по чоловікові Урбанович).

З ініціативи правління Сувальського відділу Товариства відбувся перший, після кільканадцяти років застою, урок. А потім все пішло нормальною ходю. З Бать-Мазурських привезено Л. Урбанович найнеобхідніше — кілька букварів. І заняття почались регулярно.

У школі (збірній), говорить вчителька, вчиться понад сто дітей. Сміливо можна сказати, що тридцять — це діти, які повинні б вчитися рідного (бо походять з українських або мішаних сімей). Вчиться їх справді значно менше, бо 14.

Вчителька пояснює, що вона працює тільки з наймолодшими дітьми, бо з огляду на те, що діти зі старших клас не мали можливості раніше вчитися рідної мови, належать вони від довшого часу до різного роду предметних та інших гуртків зацікавлення. Тут потрібно було б зробити вибір: рідна мова або попередні зацікавлення. Учні, а може точніше їх батьки, зробили вибір.

Вчу наймолодших дітей, — говорить вчителька, — бо тільки з ними можна було у поточному навчальному році зорганізувати навчання. Надіюся, що в наступних роках піде все гаразд. Хочу ще відмі-

ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ

Продовження

Група к-ра Хріна мала розділитись на малі рейдуючі відділи, відбути ще деякі зустрічі й тоді розійтись по бункрах. Прощались стрільці одні з одними — бажали взаємно щасливо перебути зиму.

Прощався і чотовий Островерх із усіма друзями та дівчатами-повстанцями.

— Дякуємо вам, друже чотовий, за ваші щирі слова розради у той, найважчий для нас час, як теренове підпілля з недовірям поставилось до нас. Були ви в тому часі нашим найщирішим другом.

— Та не лиш був у тому часі, але й назавжди залишусь таким, — відповів Островерх, і з його слів вичувався смуток.

— А в мене прохання до вас, — по довшій надумі відозвалась Тетяна.

— Яке? — зацікавлено глянув на неї.

— Пишіть спомини, друже чотовий! У довгі зимо-

МАРІЯ ОСТРОМИРА

ві вечорі, по скінчених денних зайняттях, матимете чимало вільного часу в бункрі. Пишіть тоді про нашу рідну Лемківщину, про жажливі сцени виселення, про завязаті повстанські бої.

— Куди там мені до писання, друже Тетяно! Волю вже писати зброєю сучасне та майбутнє, як олівцем — старе минуле.

Тетяна наполягала на своєму:

— Ви ж так гарно вмієте розказувати про повстанські бої! Запишіть це все — що пережили ви, як воювали, як виховували стрільців у бойовому дусі та закликали до бою з ворогом наше населення. Запишіть, щоб не пропало це все для майбутніх поколінь. Скажіть — запишете?

— Запишу, — сказав, дивлячись у її великі, карі очі. — Запишу, — сказав тихше, наче сам про себе і відійшов.

тити, що до справи навчання української мови дуже сердечно віднісся директор школи. Українська мова завжди є першим уроком і не заважає у розкладі, як то часто буває!

Більшість учнів (II-IV класи) пані Ліди походять з українських сімей. Майже всі винесли з дому знання розмовної мови батьків. На запитання, чи серед її учнів є такі, яких вдома батьки самі навчили читати або писати, вчителька відповідає, що немає. З одного боку це здається дивним, а з другого — немає чому дивуватись, бо в селі тільки дві сім'ї мають рідномовну газету.

Цей факт не лише дивує, але й тривожить. Чому в селі немає газети? Виявляється, що в селі немає гуртка, а значить немає кому зайнятися організацією передплати.

Правда, хоч болюча, залишається правдою.

Чи зміниться ситуація в наступному шкільному (розуміється поточному календарному) році — залежить від самих мешканців села, від вчительки, яка працює з дітьми, та від правління Сувальського відділу УСКТ.

Далі вчителька говорить, що бажання вчитись рідного у дітей з наших сімей виглядає порізно, а ось у Кутах проживає одне подружжя з Варшави

(корінні поляки) і вони виявили бажання, щоб їхні діти, коли є така можливість, вчилися української мови...

Говорили ми також про ольштинську курсоконференцію. Вчителька дізналась про неї лише з повідомлення у газеті. Сама просила директора про відраження (цей мав усі підстави, щоб не дати), хоч відомо, що у Венгожеві є штатний працівник Правління відділу УСКТ, а у Банях Мазурських — керівник самоосвітньої групи вчителів української мови. Припустім, що вчитель-методист міг ще і не знати, що такий пункт існує, бо від початку навчального року минув всього один місяць.

Щодо самої конференції, то хочу сказати, говорить вчителька, що я вперше у своїй вчительській практиці була на такій зустрічі. Їхала я з певною цікавістю і... хвилюванням. Виявилось, що конференція була не така, якої я очікувала.

Далі у своїй розповіді про школу вчителька говорить, що у "золотій книзі" є гарні свідчення про колишню культурно-освітню працю українців з Кутів. Їй, як підкреслила, можливо не вдасться оновити все давнє, бо вже і немає з ким працювати. Але, хоч на ниві навчання рідного хотілося б їй наслідувати своїх попередників.

ЯК К-Р ХРІН ПРИЙШОВ ДО СВОГО БУНКРА

Був уже початок листопада, як к-р Хрін з хор. Мироном та вістунем Байдаком наближались до місця, де був їхній бункер. Було це нічим незаметне місце. З-під гори випливав потічок і стрімголом, глибоким яром, впадав до більшого потоку. Яр зарослий був грабиною та молодими ялинками. Кілька арів молодого ялинового гушаку. І саме там знайшов пор. Мирон місце на бункер. Невже може ворог здогадатися, що саме в такому несподіваному місці повстанці мають свій бункер?

Ніччю зайшли в ліс, де переночували, а на світанку почали підсуватись до бункра. Вістун Байдак залишився позаду, щоб слідувати, чи кого близько немає. Мирон добре знав, де знаходиться бункер, бо сам він вибрав це місце, а його стрільці копали та все підготовляли.

— А тепер, друже командире, шукайте нашого бункра, — сказав хор. Мирон, усміхаючись.

— Думаю, що саме тут десь повинен би бути, бо ось земля на вітках смерічок та ялинок є, — відповів командир, пильно приглядаючись до молодих деревець та до замаскованої, посипаної чатинням, землі.

Копуючи бункер, стрільці винесли около два ва-

гони землі до урвиська над потоком та замаскували, посадивши на ній малі деревця, папороть і ожинник. Важка і мозольна була це робота.

— Мабуть, тут уже і вхід до бункра, бо ось і стійковий, — завважив командир.

Вони наблизились до входу бункра. Віком бункра була скринька, наповнена землею і засаджена мохом. Відчинили та ввійшли до середини. В ту мить командирові пригадалися слова Островерха: "Чи можу я погодитись з тією думкою, що ось за кілька тижнів доведеться нам живцем до гробу йти". І командир, спускаючись сходами вниз, перехрестився. З коридора, довгого на три метри, увійшли до середини.

— Друже командире! Зголошую стан у бункрі — шість людей. Все в порядку! — чітко і коротко звітував, виструнчившись, чотовий Пас.

— Дякую, друже чотовий! З нами стан виноситиме дев'ять людей, — відповів командир.

Хрін почав розглядатись по бункрі. Але його увагу перебили слова чотового Паса:

— Друже командире! Чи подати вам на сніданок чай з сухарями, чи, може їстиме щось конкретне?

— Якщо є у вас щось "конкретне", то подавайте, будь ласка, — посміхнувся командир. — Це вже бу-

Лідія Урбанович є випускницею Бартошицького педагогічного ліцею. Довгий час працювала в селі Юрково (на краю Борецької пуші). Там вона не вчила рідної мови, бо давно-давно проживали там українці, але з часом переселились ближче до людей. У Юркові вчилися тільки діти з кількох українських сімей з Ліпова.

Вчителька розповідала також про себе, про своє навчання у Бартошицях, про своїх друзів. Дехто залишився вірним рідній школі, працює на ниві рідного (навіть і в редакції!), але чимало є таких, що забули про школу, про своє, колись, здавалось, покликання вчителя української мови. Боляче дивитись на товаришів, які під час навчання в ліцеї стояли "у першому ряді в хорі", а нині "удають великих дам", себто всякими способами відрізняють себе від своєї причетності до батьківського роду. І не потрібно далеко шукати. Вистачить поїхати до Венгожева або Гіжицька...

Мирослав Левицький

Будова української церкви в Команчі добігає кінця.

де за вчорашній обід і вечерю, бо ж учора весь день ми нічого не їли.

— Авжеж є, друже командире! Страви приготуємо кожного вечора на цілий наступний день. Тільки вночі палимо, бо вдень дим було би видно. Комин у нас, як бачите, це залізна рура, що йде крізь стелю і виходить назовні, проте не вистає понад поверхню землі — на день замаскована мохом. Друже вістовий! — звернувся чотовий Пас до Тетяни. — Підогрійте борщ на примусі.

Тетяні не треба було нагадувати її обов'язків. Вона ж від учорашнього вечора була дижурним. Обов'язком же дижурного було зварити страви на цілий день, дбати про порядок в бункрі, будити стрільців уранці та що дві години змінити стійку на бункрі.

Поки Тетяна пригрівала борщ, командир розглядався по бункрі. Бункер освічувала нафтова лампа, що звисала на дроті зі стелі. Приемна несподіванка зустріла командира: зовсім не було темно, як у гробі, а навпаки — ясно і затишно. А ясно було тому, що стіни бункра, побудовані з колених кругляків, були обклеєні білим папером — це вже діло невсипущих Таніних рук.

Тетяна, застеливши палаткою причу, звернулась до командира:

— Просимо до сніданку, друже командире! Чим хата багата, тим і рада.

— Не мусите просити, друже Тетяно — сам же запах вашого борщу так завертів у носі, що й просьби не треба. Вже й не пам'ятаю, коли доводилось їсти борщ.

— Та ще й такий, як цей! Ви ж особливе щастя маєте, друже командире, бо сьогодні друг Тетяна дижує. Якщо б прийшли завтра вранці, то хто інший уже дижуватиме, — сказав, жартома, чотовий Пас.

— Не годиться, друже чотовий, наперед уже ганити. Ви ще мого борщу не їли, то й не можете знати, який був би на смак, — відбився віст. Рибалка, який увечері мав починати свій дижур.

— Це ж само собою, що твій борщ буде такий же, як і Танін. Вона ж тобі помагатиме варити його. Кажу вам, друже командире, що ці лемки, то одне за одного у вогонь скочили б.

— Це гарно, що так обстають та допомагають одне одному. Як же мало залишилось їх із тих сотень, які ще недавно зводили завзяті бої на Лемків-

ЛЮБЛІНСЬКИЙ СЕЗОН

Концертом хору "Журавлі" під диригуванням Романа Реваковича відкрився для люблінських уескатівців новий культурний сезон. Було це 10 жовтня м.р. Почав свою діяльність клуб УСКТ. Він відкритий у вівторки і четверги від 18 до 20 години, а також у кожен суботу від 16 години — спеціально для молоді, що навчається у середніх і вищих школах Любліна. В суботи Петро Овсіцький представляє для молоді відеофільми.

21 листопада д-р Микола Рощенко почав серію доповідей з історії Підляшшя. Викликали вони значне зацікавлення молоді, серед якої є чимало уродженців цього регіону.

22 листопада в уескатівській світлиці відбулася зустріч молоді з д-ром Володимиром Мокрим — науковим працівником Ягеллонського університету. Гість зосередився на питанні вітчизни у свідомості українців у ПНР та близьких цьому проблемах. Доповідь була зачитана польською мовою, оскільки українська молодь запросила на зустріч своїх друзів-поляків. Тема викликала велике зацікавлення і довготривалу дискусію.

1 грудня відбулася друга зустріч з д-ром В. Мо-

крим. Цим разом гість розповів про свій життєвий шлях та про свою наукову діяльність. Говорив він про свої дослідження питань діяльності "Руської трійці" та інших літературних та історико-літературних явищ. Після виступу доповідача розгорнулася цікава дискусія на тему українського питання в Польщі та польсько-українських взаємовідносин.

3 грудня відбулося засідання правління та ревізійної комісії люблінської ланки УСКТ. Обговорено дотеперішній стан діяльності і план праці на найближчі місяці. Заплановано організувати в клубі 10 січня "кутю", 16 січня в приміщенні Медичної академії на вул. Гемпля, 1 влаштувати новорічну забаву — "Маланку", а 31 січня провести у власному приміщенні звітно-вборчі збори гуртка.

Іван Ігнатюк

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ?

щині! — сказав командир, посумнівши враз.

До борщу подала Таня вуджене м'ясо з картоплями. Новоприбулі заїдали з апетитом. Хор. Мирон крадькома поглядав на Таню. Ніюдин її рух, ніюдин усміх не уйшов його уваги. А вона саме подавала чай з сухарями.

— Нічого кращого до чаю у нас немає, тільки сухарі, — сказала, привітно усміхаючись.

— Нічого більше й не треба, друже Тетяно. І так нагодували ви нас за всі дні. Все було прекрасно приладжене, а ще краще подане, — сказав весело командир. — Знаєте, читав я колись у куховарській книжці моєї матері таке: "Зробити с'як і так, упекти, уложити на тарілці і подати на стіл із приємною усмішкою". Ота заввага — "із приємною усмішкою" — мабуть, чи не найважливіша була. Хоча б страви і які смачні були, але подані непривітно, без милої усмішки — не мали б цього надзвичайного смаку. Тому то, друже Тетяно, ще раз дякуємо не лиш за пресмачний борщ і за вудженку з картоплями, але й теж за вашу приємну усмішку.

Хор. Мирон, в доказ подяки, тільки виструнчився перед дижурною. У нього на устах теж появилася приємна усмішка, про що він навіть не знав. Був це відблиск Таніної усмішки, що відбився на його об-

личчі. Зате одне знав хор. Мирон: що ніколи не забуде він ні того знаменитого борщу, ні тієї милої усмішки, а передусім самої дижурної, що варила і подавала цей борщ. Мабуть, до перцю, який подала Таня до борщу в маленькій коробочці, щось інше ще було домішане. Мабуть, якогось чарівного зілля домішала вона... І знову його допитливий погляд полинув у тому напрямі, де була Таня.

А вона стояла вже біля кухні і мила посуд. Думками своїми блукала далеко-далеко й ніде зупинитись не могла. Невже знає вона, де зупинитись її думкам? Невже знає, де зимуватиме цієї зими її Василько єдиний? Нічого, нічогісінько не знає вона про нього... А, може, командир знатиме про це? Щоб бодай знати в котрій стороні, в якому лісі його бункер... Щоб знати куди слати йому свій палкий привіт...

Щойно тепер запримітив хор. Мирон, що Таня, миючи посуд, була підперезана військовим поясом з пістолем, як і всі інші друзі. Вони ж від раннього ранку до темної ночі обов'язані не знімати поясів з пістолями.

Продовження буде

3 ЖИТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ 3-ГО ВІДДІЛУ ООЛ В ПАССЕЙКУ, Н.ДЖ.

Загальні Річні Збори 3-го Відділу відбулися в суботу, 5-го грудня, 1987 р. Зборами керувала президія у складі: Марія Дупляк — голова, Іван Хомко — заступник голови, Тереса Чергоняк і Юліян Котляр — секретарі.

Крайову Управу репрезентувала М. Дупляк, її голова.

Після звітів управи та дискусії над ними, на внесок Номінаційної Комісії вибрано Управу на 1988 рік у такому складі:

Василь Гаргай — голова, Маріян Кош — заступник голови, Марійка Дупляк — рекордова секретарка, Стефан Косцьолек — фінансовий референт, Стефан Дупляк — організаційний референт, Марія Кош і Меланія Гунчак — допомогіві референтки, Юліян Котляр — культурно-освітній референт, Василь Гавроняк — господарський референт.

Члени управи: Михайло Карлицький, Петро Гресь, Іван Карлицький, Іванна Котляр, Анастазія Хомко, Анна Феш, Тереса Чергоняк, Геня Котис, Ярослав Данків, Стефан Пелтишин, Йосиф Кібала.

Контрольна комісія: Іван Хомко — голова, Іван

Управа 3-го Відділу ООЛ в Пассейку, Н.Дж. на 1988 рік.

Блиха і Антони Косцьолек — члени.

Новообраній Управі бажання успіхів у дальшій праці склали присутні представники сусідніх відділів ООЛ та представники місцевих громадських організацій.

Збори закрито піснею "Не пора, не пора".

Присутній.

30-ЛІТТЯ 5-ГО ВІДДІЛУ ООЛ В ІРВІНГТОНІ, Н.ДЖ.

В минулому році сповнилось 30-ліття діяльності 5-го Відділу ООЛ в Ірвінґтоні-Ньюарку, Н.Дж.

Відділ засновано 22-го грудня 1957 р. і першим його головою став Петро Жидовський. В слідуючих роках Відділ очолювали: Михайло Фарбанець, Теодозій Вислоцький, Іван Ющак, Методій Медюх, Дмитро Кулик, Іван Ніцит, Іван Сорока та під сучасну пору Любомир П'єх.

З нагоди Ювілею 30-ліття діяльності Відділу, 31-го жовтня 1987 р. в Українському Народному Домі в Ірвінґтоні влаштовано святочний бенкет, на який прибуло багато членів нашої організації та запрошених гостей.

За президіяльним столом засіли: парох Української Католицької Церкви в Ньюарку — о. Богдан Лукій з о. сотрудником Іваночко, голова Крайової Управи — Марійка Дупляк, голова місцевого Відділу УККА — мгр інж. Микола Семенишин, голова місцевого Відділу ОЖ ОЧСУ — Іванна Кононів та пред-

ставник місцевого Відділу ООЧСУ Павло Батьків. Бенкет відкрив голова 5-го Відділу мгр Любомир П'єх, який привітав членів організації та запрошених гостей, опісля передав ведення бенкетом Марійці Дупляк, яка вміло і зручно вела ним до кінця. Молитву перевів отець Іваночко. Пані Марійка Дупляк забираючи слово найбільше часу присвятила споминам про бл.п. Теодозія Вислоцького, довголітнього і дуже заслуженого голову 5-го Відділу. Коротенький звіт з 30-літньої діяльності Відділу склав теперішній голова. В своєму слові сказав, що в найтруднішому окресі часу для Відділу, його існування треба завдячувати найактивнішим його членам таким як: Михайло Фарбанець, Стефанія Шопа, Ірена Ющак, Марійка і Йосиф Сороки, Марійка і Іван Купини, Емілія і Іван Ніцити, Стефанія і Михайло Ільчизини, паньство Медюхи, Юліян і Мирослав Гривни, Дмитро Кулик, Іван Сорока та інші. Велике признання належить Михайлові Фарбанець, який через кіль-

ка чергових каденції очолював Відділ, посвячуючи йому багато вільного часу.

З нагоди ювілею 30-ліття управа Відділу ухвалила відзначити найактивніших та довголітніх своїх членів пам'ятковими таблицями а саме: Стефанію Шопу, Ірену Ющак, Марійку і Йосифа Сороки, Михайла Фарбанец, Івана Купина, Методія Медюх, Дмитра Кулик, та Івана Ніщит.

Привіти під час бенкету зложили: від УККА мгр інж. Микола Семенишин, від ОЖ ОЧСУ Іванна Коно-

нів та від ООЧСУ Павло Батьків. Від Відділів ООЛ: інж. Стефан Гованський від 2-го, Василь Гаргай від 3-го, Василь Матлага від 4-го і Іван Гресь від 7-го.

Бенкет закінчено молитвою о год. 9.00 вечером, яку довершив о. Богдан Лукій. Опісля відбулася танцювальна забава при звуках оркестри "Хлопці зі Львова", на якій весело забавлялися члени і гості до пізних годин ночі.

Любомир П'єх

З ЖИТТЯ ВІДДІЛУ ООЛ ОЛБАНСЬКОЇ ОКРУГИ

13-го лютого ц.р. Відділ ООЛ Олбанської Округи — Вотервліт-Трой-Коговз відбув свої Річні Загальні Збори. Не зважаючи на погану погоду присутніх на Зборах було 27 осіб.

Підчас останньої каденції відбули чотири сходи-ни управи, на яких плянувалось працю для Відділу. Минулої осені на XXI-му Крайовому З'їзді ООЛ в Пассейку наш Відділ репрезентували: Іван Філь — голова і Дмитро Кулик — секретар.

7-го листопада Відділ зорганізував Академію присвячену 40-літтю виселення лемків, де мгр Катерина Мицьо виголосила святочну доповідь. Після доповіді слідував виступ квартету в складі: Іван Романишин, Дмитро Кулик, Семен Мадзелян та Іван Демчар. На тлі пісні "Тяжко жити на чужині" Семен Мадзелян відчитав свій спогад про тяжкі часи на Лемківщині. Квартет виконав ще пісні: "Ой верше, мій верше" та "Карпати".

Цьогорічні Загальні Збори вибрали Управу в такому складі: Іван Філь — голова, Дмитро Кулик — секретар, Микола Філь — скарбник, Павло Шевчук — заст. голови, Василь Роман — заст. секретара, Іван Зендран, Іван Грицков'ян, Марія Коцан, Марія Кулик — члени Управи.

Контрольна Комісія — Іван Романишин — голова, Павло Шевчук, Дмитро Коцан — члени.

Дмитро Кулик

З ПОДЯКОЮ...

Як неприйнятій гонорар мгр Катерини Мицьо за виголошення доповіді, під час академії з нагоди 40-ліття акції "Висла", складаємо **55.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Лемківщина", а пані К. Мицьо сердечно дякуємо.

Управа 7-го Відділу ООЛ
в Джерзі Ситі, Н.Дж.

Управа Відділу Олбанської Округи
Сидять зліва: Дмитро Кулик, Іван Філь — голова, Микола Філь. Стоять зліва: Василь Роман, Марія Коцан, Марія Кулик, Дмитро Коцан, Іван Грицков'ян, Іван Романишин, Павло Шевчук.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

3-ій Відділ в Пассейку, Н.Дж.
запрошує на

ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

в суботу **23-го квітня**, 1988 р., поч. о год. 9-ій веч.
в Українській Централі
240 Норе Аве, Пассейк, Н.Дж

До танців приграватиме знаменита оркестра

"ЧАРІВНІ ОЧІ"

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ: КОЛЯДА 1987/88

ВІДДІЛ Ч. 1, НЬЮ-ЙОРК, Н.Й.

по 100.00 дол.: Реставрант "Київ" (М. Гриненко), Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч"

по 25.00 дол.: А. і В. Шумейко, П. і Л. Гой, Ст. Малиняк.

по 20.00 дол.: Е. і П. Гарайда, Н. і П. Шлинда, "Броди" — м'ясарня, А. Бочневич, Т. Павелчак, М. Грицков'ян, М. Павелчак, Т. Бараняк, Ст. Барна, м'ясарня Ю. Бачинського, Я. Куровицький

по 10.00 дол.: В. Скомський, І. Солян, М. Баб'як, М. і Т. Малиняк, В. Ганич, В. Щерба, М. Качмарик, А. Малиняк, К. Шуль, М. Мицьо, П. Шанайда, Ю. Колач, І. Іваницький

по 5.00 дол.: П. Бандерський, Т. Скомський, І. Кадилляк

*Збірщики: Ст. Барна, В. Щерба,
П. і Е. Гарайда*

ВІДДІЛ Ч. 3, ПАССЕЙК, Н.ДЖ.

100.00 дол.: д-р Е. Грабарчук

по 50.00 дол.: І. і Б. Чайківський, д-р Б. Свистун, О. і М. Гнатейко, д-р М. Бих, І. Хомко, В. Познахівський

40.00 дол.: В. Войнов

по 30.00 дол.: Я. Петрик, В. Шиш, П. Гресь, В. Гаргай, Ст. Малиняк, А. Косьцьолек, Ю. Котляр

по 25.00 дол.: С. Шевчик, адв. К. Ваньо, П. Наконечний, М. і В. Кузик, О. і М. Мочула, Ст. Дупляк, д-р Б. Филипчак, Ст. Путикевич, Ст. Косьцьолек, Т. Стець, Д. Мацко, І. Бліха, крамниця "Січ", Т. Олещук, Ст. Глют

по 20.00 дол.: І. Паниця, І. і О. Чучак, П. Войнов, Т. Тархівський, Ст. Татаренко, І. Білобронь, Т. Маршівський, П. Русинко, М. Садлик, В. Гавроняк, Ст. Пелтишин, В. Андрух, П. Млинарик, А. Демчко, О. Іванків, А. Наконечний, Т. Корбак, В. Котис, М. Чабан, І. Скала, Г. Савка, С. Перун, І. Зельонка, І. Карлицький, І. Косьцьолек, В. Чернянська, В. Палюх, М. Коцюрка, В. Солтис, Й. Кібала, М. Яворський, С. Шпит, М. Тижбір, В. Журавський, Е. Команецька, М. Пелтишин, В. Зельонка, З. Знак, Б. Журавський, В. Смоляк, Ст. Журавський, А. Баран, П. Баран, С. Антоненко, В. Марушак, Г. Дзюбінська, І. Долошицький, Р. Дідух, М. Кош, А. Ваньо, С. Ковалів, О. і І. Буртик, А. Тиньо, Ст. Капітула, В. Ткач, Й. Рось, Е. Андрах, Р. Галабурда, В. Янців, Т. Калавур, М. і М. Філевич, Р. і Г. Микита,

по 15.00 дол.: Ф. Вірстюк, О. і І. Русинко, П. Ярошак, П. Жолондек, О. Олещук

по 10.00 дол.: М. Дідух, В. Грицков'ян, В. Петришин, А. Маркович, Ст. Гавроняк, С. Ульчак, І. Чернянський, М.

Повідомляємо, що з технічних причин, список жертводавців на Допомоговий Фонд при КУ ООЛ буде поміщений у ч. 2-му "Л". Ред.

Млинарик, Половчак, І. Чуйко, С. Михалько, М. Яциняк, Е. Котис, І. Андрух, А. Микич, О. Налісник, Ю. Кулик, С. Білик, В. Васів, Українська Центральна, М. Драйчук, А. Зволінський, В. Хромий, Д. Поташник, П. Пелтишин, Цапар, Ст. Задорожний, Т. Хомишак, Тантала, А. Капітула, М. і М. Філевич, Лапічак

по 5.00 дол.: М. Котис, В. Урбанович

*Збірщики: В. Гаргай, І. Хомко, Ст. Косьцьолек,
Ст. і М. Дупляк, М. і М. Кош, М. Гунчак, І. Бліха*

ВІДДІЛ Ч. 7, ДЖЕРЗІ СИТІ, Н.ДЖ.

25.00 дол.: П. Чічіла

по 20.00 дол.: Н. Криницька, С. Гира, Т. Мусіло, В. Жуковець, М. Пилипчак, Ю. Ференцевич, О. Кедринський, І. Гресь, Д. Вох, Г. Гонос, Р. Гбур, Т. Бобер, С. Чухта, А. Фушак, Вовк, П. Фуга, Ю. Колодій, В. Гусар, І. Лучечко, д-р Онуферко, М. Білий, П. Палка

по 15.00 дол.: І. Вішка, М. Шеремета, Полегенький

по 10.00 дол.: Б. Должицький, Т. Костів, Т. Білоус, М. Гончарик, Г. Ілечко, І. Бачинський, С. Кравченко, І. Шевчук, С. Чуйко, Ф. Ванца, Я. Вацяк, І.К. Рудницький, Л.А. Даньчук, С. Шуган, Г. Клячко, С. Спяк, П. Теличка, Я. і Г. Білий, П. Гира, Г. Махновський, В. Добровольський, Р. Подобинський, Г. Порада, М. Білий, Т. Гоч, Е. Тирок, І. Малиновський, А. Андрейчак, З. Галькович, В. Бойко, А. Галушак, П. Каніщак, П. Лукачин, Іванів, Т. Феш, Г. Квочка, І. Колодій, М. Фарбанець, Д. Тхір, Г. Буря

7.00 дол.: М. Бридоль

по 5.00 дол.: О. Дядинюк, П. Коваль, М. Сікор'як, Я. Малиновський, Порада, Фусяк, К. Гадзевич, П. Квочка.

*Збірщики: М. Фарбанець, Д. Тхір,
П. Фуга*

ВІДДІЛ Ч. 8, ЧІКАГО, ІЛЛ.

150.00 дол.: каса "Самопоміч"

по 40.00 дол.: Ст. Бискиш, Д. Цежак

35.00 дол.: Г. Каз

по 30.00 дол.: М. Поливка, І. Кліш, І. Тельвак, В. Дмитраш, реставрація "Галан", В. Тудуй, В. Євусяк, Б. Пужик, І. Бискош, Р. Бискош, Н. і Ю. Горб

по 25.00 дол.: М. Черевайко, Ст. Вербовий, П. Євусяк, Кооператива "Самодопомога",

по 20.00 дол.: М. Бискош, В. Глубіш, В. Сірий, П. Бухвак, крамниця "Данди", Міллер, квітарня Чичула, Українціан виліч, Українська книгарна "Дельта Імпорт", О. Саєвич, З. Маринець, В. Тарасенко, А. Турко

15.00 дол.: Українсько-Американський клуб

по 10.00 дол.: І. Макух, В. Чорняк, С. Шкирпан, І. Петрущак

5.00 дол.: М. Крутоголова

2.00 дол.: А. Семків

Збірщики: В. Євусяк, В. Ткачук

ВІДДІЛ Ч. 17, РОЧЕСТЕР, Н.Й.

по 25.00 дол.: УКСпілка, І. і Т. Лико,

по 20.00 дол.: І. Шурин, Я. Котлярчук,

по 15.00 дол.: Ст. Адамчук, д-р Т. Артемович, М. Крупа

по 10.00 дол.: О. Червінська, О. Назаретко, І. Ляшок, А. і І. Адамчук, д-р І. Адамчук, Ст. Стефанів, Б. і І. Лико, М. Лико, Г. і І. Смит, І. Ріюпка, М. Янчук, Ст. Сипняк, Р. Куціль, В. Іванців, М. Масловський, В. Гладун, Я. Білоус, З. Масловський, Б. Губка, О. Белка, А. Каліберда, А. Яріш, В. Гринцишин, І. Петрик

по 5.00 дол.: А. Надяк, Е. Загачевський, Ст. Сипняк, В. Чарневич, Д. Бездих, М. Падяк, В. Гулькевич, М. Шевчишин, Д. Пристай, М. Ліляк, Б. Боднарук, Г. Гайдучок, М. Білей, М. Бавус, М. Білозір, Д. Глишко, П. Бездих, В. Білик, П. Балко, В. Базук, О. Джуль, Н.Н., Д. Миба, В. Шурин, В. Сверида, І. Свереда, Ст. Пастернак, І. Павлічко, В. Гогозук, М. Корорудза, В. Г..., Мельник, П. Лещинський, В. Васько, І. Тороус, Р. Костюк, П. Осадців, Г. Грезент, М. Бідзенковий, Л. Білик, М. Благий, Р. Вирста, Л. Вирста, Л. Галуґа, Б. Борис, М. Савицький, С. Королишин, І. Мазурик, В. Івасів, П. Яковина

по 2.00 дол.: М. Кубарич, Б. Рудий

1.00 дол.: Павук

Збірщики: Члени Управи Відділу

Просимо вибачити: Збірщик коляди, Андрій Фалат з Рочестер, Н.Й. вибачається за затраченню збіркової листи, на яку зібрав 102.00 дол. Між іншими, від п. Тараса Кахникевича був чек на суму 10.00 дол., а прізвища і пожертви інших жертводавців, на превеликий жаль, не могли бути відтворені. До тих вибачень долучається також Управа Відділу ООЛ в Рочестер, Н.Й.

ВІДДІЛ ВОТЕРВЛІТ, ТРОЙ, КОГОВЗ

40 дол.: Василь Макух

по 20.00 дол.: Дмитро Кулик, Іван Романишин, Антін Білинський, Іван Філь

по 15.00 дол.: Петро Сп'як, Семен Ксеніч

по 10.00 дол.: Роман Маселко, Володимир Літинський, Петро Ксеніч, Ярослав Кушнір, Михайло Пелех, Стах Мочульський, Андрій Поліщук, Павло Шевчук, Іван Карабін, Василь Терлецький, Аксентій Урбан, Андрій Демчар, Михайло Бережанський, Іван Мокей, Василь Мокей, Роман Мацюк, Іван Мандро, Василь Андрушків, Давид Коч, Ігор Стадник, Іван Білинський, Петро Ковальчик, Василь Роман, Дмитро Хорват, Василь Коцур, Марія Павлот, Марія Коцур, Текля Гарилюк, Волтер Петро, Михайло Петро, Онуфрій Славич, Петро Гарасимяк, Роман Гарасимяк,

по 5.00 дол.: Євген Наболотний, Іван Зендран, Стефан Геґуза, Український Дім, Петро Парашак, Василь Мокей — юньор, Стефан Філяк, Семен Мадзелян, Дмитро Скалій, Іван Зендран, Захарій Урбан, Микола Бобеляк, Василь Клин, Стефан Єдинак, Василь Боднар, Петро Петровський, Анеля Хомич, Дмитро Коцан, Володимир Клим, Михайло Барна, Михайло Гавловський, Степан Коновальчук, Іван Жеребницький, Марія Матейчук, Богдан Зволіньський, Євген Сидор, Стефан Салашник, Дмитро Цахнюк, Анна Дзюбин, Григорій Бураніч, Богдан Бураніч, Пан Слободян, Іван Куфель, Григорій Сорока

по 3.00 дол.: Іван Сенета, Петро Головач, Стах Ілащук, Дмитро Михайло, Мирон Лесняк

по 2.00 дол.: Михайло Галушак, Василь Луців, Стефан Луців, Стефан Бездих, Пан Гусяк, Пан Мерена, Михайло Галірд, Іван Крушельницький, Віктор Коч.

Збірщики: Члени Управи Відділу

ВІДДІЛ Ч. 22, СИРАКЮЗИ, Н.Й.

40.00 дол.: В. Дмитришин

25.00 дол.: В. Майкович

по 20.00 дол.: Ст. Грицик, А. Домбчевська

по 10.00 дол.: М. Якім, П. Майкович, І. Мигдаль, М. Королишин, В. Фензор, інж. Ор. Грицик, М. Середович, П. Дадерко, Т. Валюсь, В. Майовський

по 5.00 дол.: І. Мазурик, В. Гузиляк, Ф. Стрелек, П. Олива, І. Рись, П. Башуцький, Р. Склонний, М. Голь, інж. М. Сидорович, П. Бзовицький, М. Кривий, А. Бусько, В. Ревюк, А. Мазурик, З. Євчук, В. Новий, П. Батрух.

Збірщики: М. Якім, Т. Валюсь

ДЕЛЕГАТУРА В ПАРМІ, ОГАЙО

по 20.00 дол.: І. Майкович, П. і Р. Пенгрин

по 10.00 дол.: А. і М. Лендл, М. Мален, Д. Мирун, А. Вільшанський, Й. і А. Рошка, Ст. Кікта, І. Маґоцький, С. Кріслатий, П. Дмитрик, Й. Поцюля,

по 5.00 дол.: О. Фалат, М. Охрім, М. Данило, І. Ющак, Ст. Луців, Д. Міґеліч, М. Василишин, І. Чайка, Т. Єзерський, М. Гойниш, Т. Росоляк, О. Теркаля, Я. Кривяк, М. Поглід, Ю. Лисий, М. Митрук, В. Шмагло, М. Зубрицький, Остап А. (?), М. Пенгрин, М. Напора, М. Лихий, М. Лесний, І. Оліяр, Ю. Душкевич, Т. Дзямба, А. Кравчук, І. Рикло, М. Німець, Ст. Дрозд, В. Ліщук, В. Лаврів, А. Тещак, А. Стецяк, М. Мадераш, М. Мацьо, К. Голик, Р. Максимович, Я. Мишишин, П. Палюшкевич, В. Мудрак, Л. Турчик, Д. Завадський, В. Возняк, С. Бартиш, Т. Крайник, Ст. Хома, Ю. Сало, Ф. Каплан, І. Вудкевич, А. Кокодиняк, М. Романів, О. Залуцький, Г. Бебко, М. Струк

*Збірщики: Петро і Розалія Пенгрин
Петро Дмитрик*

ПРОДОВЖЕННЯ БУДЕ

Уже в короткому часі заходом

1-го Відділу
Організації Оборони Лемківщини
в Нью-Йорку

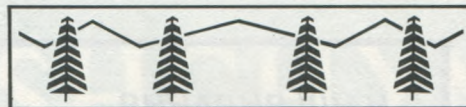
появиться збірник

"ЛЕМКІВЩИНА"

Це вартісне видання появиться
у двох томах, в ціні 28.00 ам. дол.
кожний. Замовлення належить
присилати на адресу:

Organization for the Defense of
Lemkivshchyna
P.O. Box 651 Cooper Station
New York, NY 10276

ЛЕМКІВЩИНА ЗАПИСКИ НТШ ТОМ 206

ЛЕМКІВЩИНА

Земля
люди
історія
культура

ЧАСТИНА I

ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "ЛЕМКІВЩИНА"

Від 1-го жовтня 1987 до 1-го березня 1988

США: по 500.00 дол. — В. Макаруха, Н.Й. (завічання св.п. Т.Семчишина), 3-й Відділ ООЛ, Пассейк, Н.Дж., 35.00 дол. — д-р О. Слюзар, 35.00 дол. — П. Зяттик, 32.00 дол. — Ю. Цвіль, 25.00 дол. — С. Малиняк, по 20.00 дол. — М. Вислоцька, П. Гудак, д-р В. Герент, В. Мадзелян, С. Дудра; 19.00 дол. — П. Дябога, 18.00 дол. — М. Бискош, 17.00 дол. — С. Кімак і М. Федорінець, по 15.00 дол. — д-р Я. Падох, М. Савицька, по 12.00 дол. — І. Ткач, А. Гнатишак, П. Рибенський, І. Купина, П. Русинко, С. Косцьолек, по 10.00 дол. — М. Сташків, І. Біскуп, Т. Ропицький, І. Романишин, М. Мицьо, А. Савицький, О. Левицький, Т. Малиняк, Л. Пакош, С. Секелик, М. Ковальчин, М. Роговський, М. Бура, В. Гавроняк, В. Кікта, І. Гресь, І. Блиха, Л. Пех, І. Лисик, Я. Перун, К. Данкевич, В. Головід, о. І. Тилявський, М. Михальчак, д-р Б. Крук, А. Качмар, С. Кобаса, М. Боївка, І. Полянський; 9.00 дол. — В. Сорочак, по 8.00 дол. — О. Канучок, К. Бабяк; по 7.00 дол. — о. І. Стухляк, М. Гривна, Я. Ячмінська, А. Яріш, А. Гривна, пр. П. Бест; по 6.00 дол. — Г. Кишакевич, Д. Хорват; по 5.00 дол. — П. Шевчук, М. Пилипчак, Н. Світлична, Е. Мерена, О. Кобаса, М. Савчак, Г. Заяць, М. Медюх, Д. Фусяк, А. Кедринська, К. Демчар, О. Прийма, Р. Бискош, С.

Шкірпан, А. Турко, С. Вербовий, І. Пеціяк, Л. Гой, В. Тисовський, І. Лялюк, І. Олиник, Б. Кузишин, І. Гончак, М. Якубовський, д-р В. Палідвор, І. Лико, Е. Бровар, Д. Секелик, М. Вавелко, М. Михальський, А. Лещинський, Н. Гнатик, М. Дран, М. Слота, І. Шийка; по 4.00 дол. — П. Гарайда, Я. Клписцяньський, В. Якіма; 3.00 дол. — І. Чучман; по 2.00 дол. — П. Андрейчак, П. Білий, О. Гарбера, С. Адамчук, А. Вацлавський, А. Гавран, М. Качмарик, І. Попівчак, П. Станчак, П. Лапчак.

Канада: 62.00 дол. — д-р Р. Кочанський, 32.00 дол. — К. Гельнер, 17.50 дол. — М. Більчак, 12.00 дол. — С. Гальчик, по 10.00 дол. — М. Курицька, Т. Колос, В. Орисік; 7.00 дол. — М. Оршак, по 5.00 дол. — М. Ропицький, Ю. Саноцька, по 4.00 дол. — С. Іскат, І. Лишик, по 2.00 дол. — М. Устіяновський, Р. Минда

Франція: 117.56 — А. Галушак

Австралія: 40.00 — Я. Микитюк

Шкотія: 10.50 — Н. Поливка

Швеція: 6.00 — С. Чумак

Return to "Lemkivschyna" P.O. Box 651 Cooper Station,
New York, N.Y. 10276

NON-PROFIT ORG.
U.S. POSTAGE
PAID
CLIFTON, N.J.
PERMIT. No. 121

НАШІ ВИДАННЯ

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ..	40.00 дол.
АННАЛИ ч. 1	10.00 дол.
<i>(матеріали про Лемківщину)</i>	
АННАЛИ ч. 2	10.00 дол.
<i>(матеріали про Лемківщину)</i>	
АННАЛИ ч. 3:	15.00 дол.
АННАЛИ ч. 4	15.00 дол.
ЛЕМКІВСЬКІ ПІСНІ	5.00 дол.
<i>(співаник з нотами)</i>	
ТВОРИ — Богдана Ігоря Антонича	10.00 дол.
<i>(на вичерпанню)</i>	
Журнал "ЛЕМКІВЩИНА" — річна передплата	8.00 дол.
"ЗА СЯН" — Іван Филипчак :	5.00 дол.
СВЯТА РІДНА ЗЕМЛЯ — Юліан Бескід	5.00 дол.

Замовляти на адресу:

THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION INC.
P. O. Box 651 Cooper Station New York, N.Y. 10276

Published by
**THE LEMKO RESEARCH FOUNDATION, Inc.; Box 651 Cooper Station
New York, N.Y. 10276**